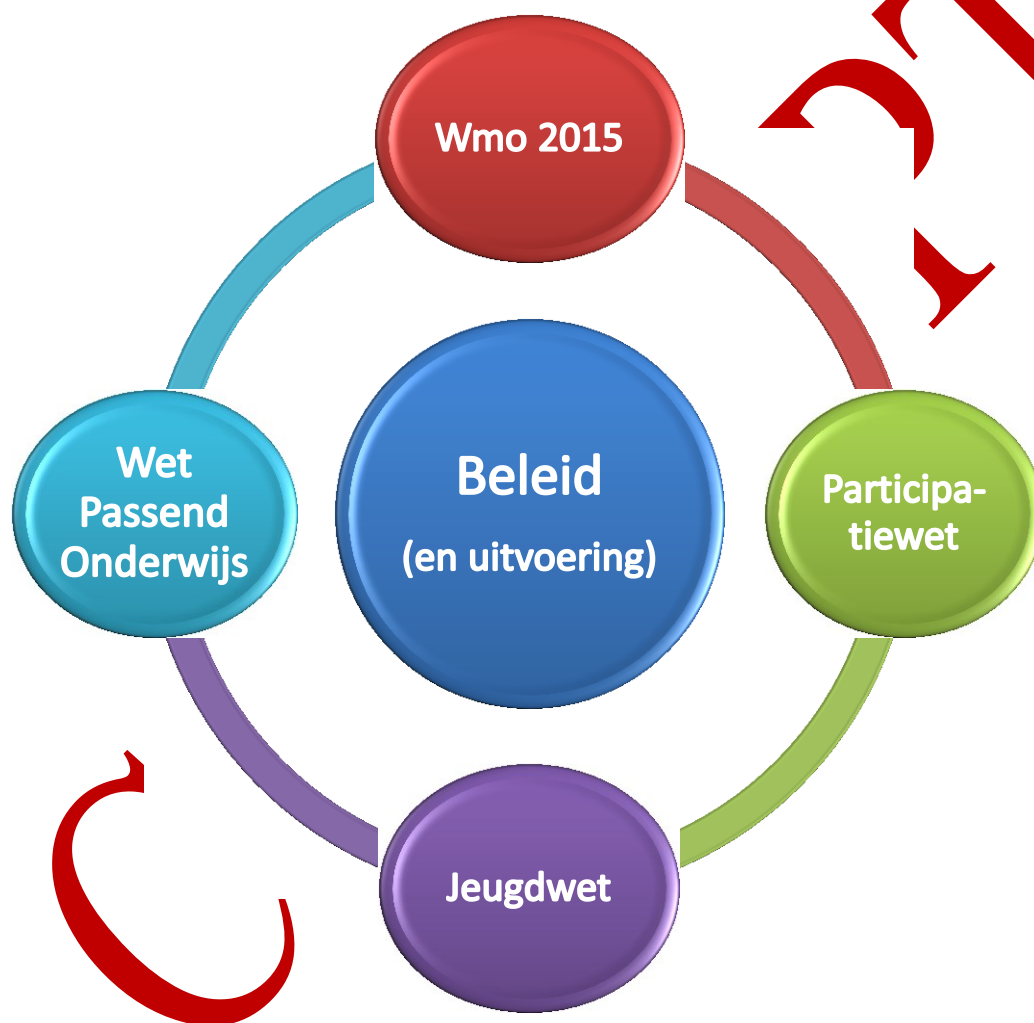

BELEIDSPLAN SOCIAAL DOMEIN GEMEENTE BORGER-ODOORN 2015-2016

De expeditie naar passende ondersteuning voor elke inwoner

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Vier wettelijke veranderingen: nieuw stelsel.....	3
Besluitvormingsproces.....	3
Leeswijzer.....	3
1. Sociaal Domein algemeen.....	5
1.1 Cliëntondersteuning.....	6
1.2 Cliëntenparticipatie.....	7
1.3 Vertrouwenspersoon.....	7
1.4 Uitgangspunt nieuwe taken worden uitgevoerd binnen budget vanuit het Rijk.....	8
1.5 Relaties met aanpalend beleid.....	8
1.6 Toegang, indicering, 2e schil.....	9
1.7 Algemene voorziening en maatwerkvoorziening (individuele voorziening).....	12
1.8 Aantal sociale teams in relatie tot het uitgangspunt van vier leefgebieden.....	13
1.9 24-uur telefonisch of elektronisch luisterend oor en advies.....	13
1.10 Dubbelingen in het aanbod.....	13
1.11 Contracten inclusief einddatum en voorwaarden.....	14
1.12 Verordening Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.....	15
2. Wmo 2015 en Participatiewet.....	16
2.1 Wat gaat de gemeente inkopen op grond van de Wmo 2015?.....	16
2.2 Persoonsgebonden budget en kleinschalige zorgaanbieders.....	17
2.3 Overgangsrecht Wmo 2015.....	18
2.4 Mantelzorg (waardering), financieel maatwerk en minimavoorzieningen (webshop).....	19
2.5 Arbeidsmarkt.....	20
2.6 Participatiewet en Wsw.....	22
3. Beleidsplan Jeugdhulp gemeente Borger-Odoorn 2015-2016.....	23
1. Inleiding.....	24
1.1 Jeugdwet.....	24
1.2 Sociaal Domein.....	24
1.3 Relatie met ondersteuningsplannen Passend Onderwijs.....	24
1.4 2015-2016.....	24
2. Visie en ambitie.....	25
2.1 Jeugd is deel van het sociaal domein in Borger-Odoorn.....	25
2.2 Uitvoering van de Jeugdwet betekent een ‘beweging naar voren’.....	25
2.3 We voeren hulp nabij.....	26
2.4 Transitie en transformatie (de korte en de lange termijn).....	26
3. Uitvoering beleid op hoofdlijnen.....	27
3.1 Integratie Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in het sociaal team.....	27

3.2	Voorzieningen en toegang tot preventie en jeugdhulp	28
3.3	Toewijzingsbeschikking naar niet vrij toegankelijke jeugdhulp	30
3.4	Jeugdbescherming / Jeugdreclassering (JB/JR)	30
3.5	AMHK	30
3.6	Samenwerking	31
3.7	Contractering.....	31
3.8	Monitoring.....	32
3.9	Cliëntenbeleid.....	32
3.10	Passend Onderwijs	33
Bijlage 1	Tekst uit de Jeugdwet.....	35
Bijlage 2	Taken CJG.....	36
Bijlage 3	Overzicht contracten en subsidierelatie sociaal domein.....	38
Bijlage 4	Scheiding tussen melding en aanvraag Wmo 2015.....	45

CONCEPT

Inleiding

Vier wettelijke veranderingen: nieuw stelsel

Drie wettelijke veranderingen per 1 januari 2015 en één (de WPO) die op 1 augustus 2014 ingaat.

- De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 met een aantal AWBZ-taken (Wmo 2015)
- De Jeugdwet (tot nu toe Jeugdzorg)
- De Participatiewet (tot nu toe Wwb, Wsw en inwoners die niet meer in aanmerking komen voor de Wajong)
- De Wet Passend Onderwijs (WPO)

Deze wettelijke wijzigingen samen - transities, decentralisaties - leiden in feite tot een nieuw stelsel in het sociaal domein.

Eerder werden de visie en uitgangspunten voor de gemeente Borger-Odoorn hierover uiteengezet in:

- Meedoen naar vermogen (kadernota)
- Regenboogmodel (vormen van hulp- en dienstverlening met de mate van impact en het kostenniveau)
- Ieder kind in Zuidoost Drenthe doet mee (nota)

Dit beleidsplan sociaal domein omvat:

- De hoofdlijnen van organisatie en uitvoering van de maatschappelijke ondersteuningstaken in de gemeente Borger-Odoorn vanaf 2015.
- De eisen op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015.
- Het uitgangspunt voor de op te stellen verordeningen maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet.

Dit beleidsplan richt zich vooral op de transitie, de transformatie moet in 2015 en 2016 gestalte krijgen. De volledige implementatie van het Regenboogmodel is de stip op de horizon: deze moet in 2017 voltooid zijn.

De eerste aanzet tot de transformatie is al gezet door de instelling van sociale teams. Deze teams zorgen voor de brede toegang en geven uitvoering aan één huishouden, één plan, één regisseur.

Besluitvormingsproces

Dit beleidsplan is de eerste versie en wordt vastgesteld door het college en vervolgens vrijgegeven voor inspraak en advies. Omdat de landelijke besluitvorming vertraging heeft opgelopen is het niet mogelijk om nu al een 'compleet' plan voor te leggen.

In september volgt de "definitieve" conceptversie waarin de advisering en input is verwerkt. Omdat deze tweede versie nieuwe informatie bevat, zal er opnieuw een korte advies- en inspraakronde volgen.

Het beleidsplan moet op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 voor 1 november 2014 door de Raad zijn vastgesteld.

Leeswijzer

De opzet van deze nota is als volgt.

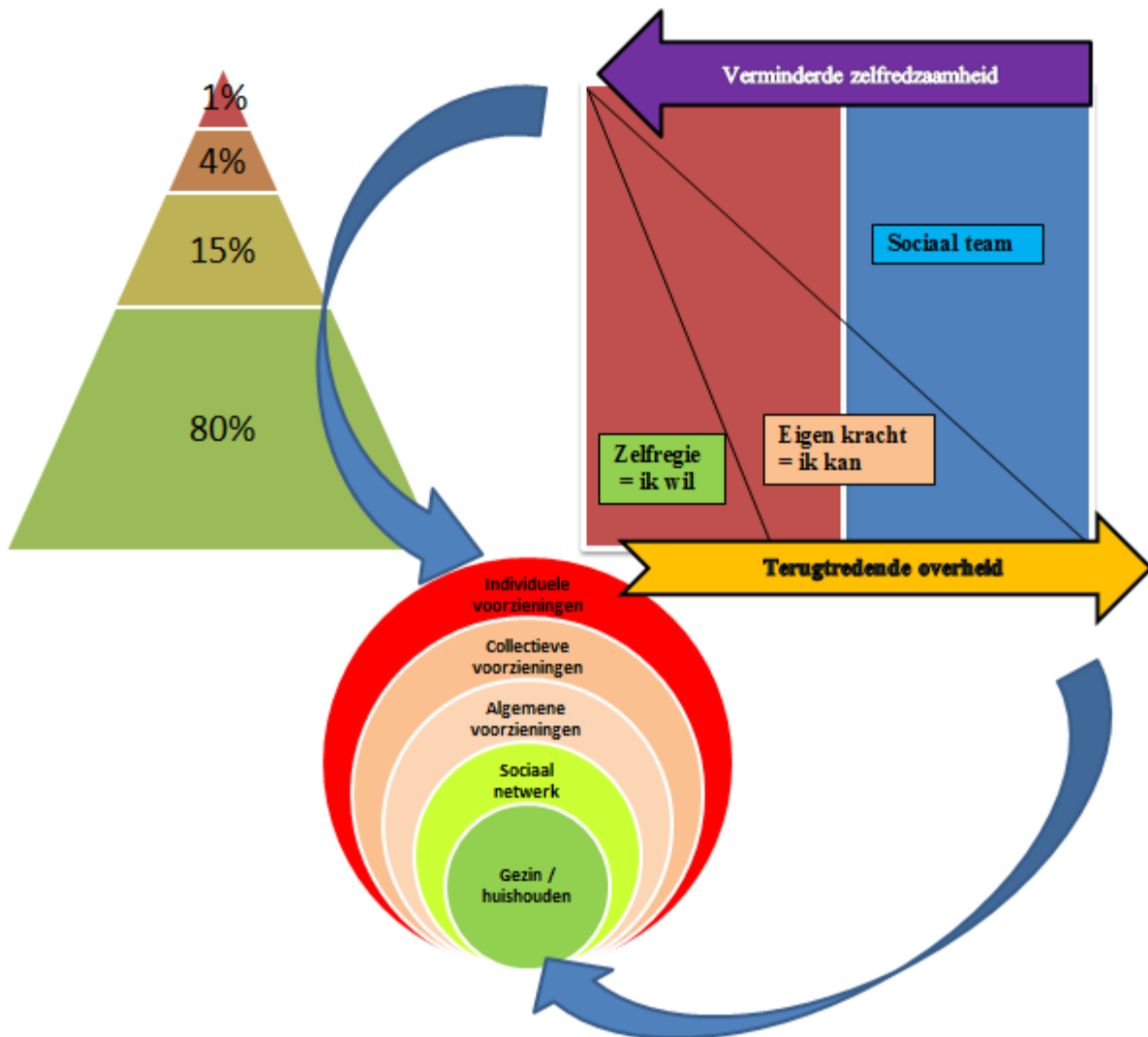
Hoofdstuk 1	Sociaal Domein - Algemeen
Hoofdstuk 2	Wmo 2015 en Participatiewet
Hoofdstuk 3	Beleidsplan jeugdhulp gemeente Borger-Odoorn 2015-2016
	Bijlagen

Het beleidsplan jeugdhulp zal in de tweede versie worden geïntegreerd. Dit was nu nog niet mogelijk. Hierdoor zitten er een aantal dubbelingen in de diverse hoofdstukken van dit beleidsplan.

CONCEPT

1. Sociaal Domein algemeen

Dit beleidsplan is bedoeld om de visie en uitgangspunten te concretiseren. Centrale vraag is – naast de wettelijke vereisten waaraan dit plan moet voldoen – hoe we handen en voeten (uitvoering) geven aan het Regenboogmodel.

‘Zelfregie’, ‘eigen kracht’, ‘zelfredzaamheid’ en ‘eigen verantwoordelijkheid’ zijn belangrijke termen die in de decentralisaties veel gebruikt worden. Ze vormen de kern van twee belangrijke veranderingen die al een tijd gaande zijn en die nu versneld worden door deze decentralisaties en bezuinigingen.

In de eerste plaats is onze kijk op de samenleving en op de rol van de overheid en inwoners aan het veranderen. De kosten van de verzorgingsstaat zijn sterk gestegen en er is onvoldoende ruimte voor oplossingen en initiatieven van inwoners zelf. Daarom veranderen we richting een participatiesamenleving: de rol van de overheid in zorg en ondersteuning wordt kleiner, en inwoners gaan meer voor zichzelf en voor elkaar zorgen. In de participatiesamenleving krijgt de inwoner weer ruimte om zelf initiatieven te nemen. De overheid concentreert zich op het bieden van een vangnet voor de meest kwetsbare inwoners.

De tweede verandering is de emancipatie van inwoners, cliënten en patiënten. Inwoners worden steeds mondiger en cliënten- en patiëntenorganisaties wensen steeds meer invloed op beleid en uitvoering van zorg en ondersteuning. Patiënten en cliënten benadrukken dat ze naast hun rol als patiënt en cliënt ook gewoon inwoner zijn en een waardevol leven willen leiden.

Het gaat niet alleen om genezing, vermindering van klachten of het krijgen van voldoende verzorging; het gaat erom dat mensen met beperkingen hun leven kunnen leiden op een manier die bij hen past.

In het licht van bovenstaande veranderingen zijn ‘zelfregie’, ‘eigen kracht’, ‘zelfredzaamheid’ en ‘eigen verantwoordelijkheid’ aansprekende begrippen: niemand is er in principe tegen. De manier waarop ze gebruikt worden kan echter verwarring opwekken. Hieronder een begripsbepaling:

Begrip	Kern	Kernvraag
Zelfregie	Zelf bepalen	Wat wil ik?
Eigen kracht	Zelf kunnen	Wat kan ik?
Zelfredzaamheid	Zelfstandig mee kunnen doen	Is compensatie nodig?
Eigen verantwoordelijkheid	Zelf moeten of mogen	Wat moet of mag ik zelf doen?

1.1 Cliëntondersteuning

De gemeente is op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet verplicht om onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden aan alle inwoners. De middelen die hiervoor beschikbaar komen, zijn de zogenoemde “MEE-middelen”. De cliëntondersteuning die de gemeente vanaf 1 januari 2015 moet bieden is breder dan de huidige opdracht van MEE Drenthe.

MEE Drenthe biedt de volgende vormen van cliëntondersteuning voor mensen met een beperking:

- Informatie
- Advies
- Hulpvraagverduidelijking
- Kortdurende ondersteuning
- Belangenbehartiging
- Training en lotgenotencontact gericht op bevorderen van zelfredzaamheid

Daarnaast kent MEE Drenthe ook nog andere diensten zoals het zogenoemde OV-maatje (openbaar vervoer) en de logeerkring.

In het wetsvoorstel Wmo 2015 wordt de cliëntondersteuning als volgt omschreven:

“Onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen.”

De cliëntondersteuning moet gratis beschikbaar zijn voor alle inwoners (met een ondersteuningsvraag) en moet levensbreed zijn. Ook moet de gemeente ervoor zorgen dat cliëntondersteuning daar waar nodig beschikbaar is bij het gesprek (onderzoek) met de inwoners. Dit moet ook actief gecommuniceerd worden met de inwoners en de eventuele mantelzorger.

Op basis van de bestuurlijke afspraken tussen MEE, het ministerie van VWS en de VNG is in Drents verband gewerkt aan het maken van concrete afspraken met MEE Drenthe. Kort samengevat wordt er een gezamenlijke overeenkomst gesloten met MEE voor één jaar met de mogelijkheid van verlenging van één jaar, waarbij de randvoorwaarden gewijzigd worden. In 2015 krijgt MEE Drenthe een budgetgarantie van 75% van het budget in 2014, zodat het behoud van de specifieke deskundigheid is gewaarborgd. Het is aan gemeenten zelf om invulling te geven aan de cliëntondersteuning op lokaal niveau, zodat elke gemeente daarin de voor haar passende keuzes kan maken.

Onafhankelijke cliëntondersteuning wil niet zeggen dat de cliëntondersteuning niet door de gemeente zelf of sociaal werkers zou mogen worden geboden. Dit mag wel, mits het belang van de cliënt het uitgangspunt is en de ondersteuning plaatsvindt op basis van professionele autonomie.

Cliëntondersteuning wordt overigens door meer organisaties geboden. Er bestaat overlap met de werkzaamheden van andere organisaties, zoals de welzijnsorganisatie en het Wmo-loket.

Op basis van de visie op toegang en indicering is het logisch om de cliëntondersteuning (grotendeels) door de sociale teams te laten uitvoeren. Dit betekent dan ook dat de deskundigheid van MEE voornamelijk zal moeten worden ingezet in de sociale teams. Dit kan op verschillende manieren: door de inzet van een MEE-consultant in de sociale teams; door MEE als extern deskundige in te huren; door kennisoverdracht of door gebruik te maken van bestaande diensten.

In de tweede versie van dit beleidsplan zal de inzet van MEE verder worden uitgewerkt, ook voor wat betreft de diensten die geen direct onderdeel uitmaken van de cliëntondersteuning. In Drents verband zal worden gewerkt aan een langetermijnvisie op cliëntondersteuning. Dit mede met het doel om de overlap eruit te halen.

1.2 Cliëntenparticipatie

Om op alle veranderingen binnen het sociaal domein mee te kunnen denken en doen is integrale advisering vanuit één adviesorgaan en ervaringsdeskundigen van groot belang. In de wet wordt ook met nadruk gewezen op het belang van integraliteit en samenhang in het hele sociaal domein.

Daarom kiest de gemeente voor een brede Participatieraad voor het sociaal domein. De Participatieraad moet dan ook een brede vertegenwoordiging kennen vanuit de inwoners. Met een nieuw te vormen Participatieraad ontstaat één adviesorgaan dat zorgt voor integrale advisering vanuit de Borger-Odoornse samenleving. De Participatieraad geeft, net als de huidige Wmo-raad en het ISZW (Inspraakorgaan Sociale Zaken en Werkgelegenheid), het gemeentebestuur gevraagd en ongevraagd advies over zaken die zich richten op ondersteuning, zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

De gemeente is verplicht om in de verordening op te nemen op welke wijze inwoners, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij de invulling van het gemeentelijk beleid. Daarbij moet de gemeente regelen dat cliënten of hun vertegenwoordigers:

- a. in de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;
- b. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;
- c. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;
- d. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;
- e. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;
- f. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

De Wmo-raad en het ISZW zijn zelf van mening dat zij niet aan het gemeentelijke uitgangspunt voldoen dat er sprake moet zijn van een brede Participatieraad. Dit is voor de huidige Wmo-raad aanleiding na te denken over hun toekomst. De Wmo-raad zal eind augustus/begin september 2014 zijn visie aan de gemeente toesturen. Het is de bedoeling om in de tweede versie van dit beleidsplan met een concrete uitwerking te komen.

1.3 Vertrouwenspersoon

De Wmo-raad heeft het college geadviseerd om een vertrouwenspersoon sociaal domein in te stellen, waar inwoners terecht kunnen als ze van mening zijn dat zij niet goed behandeld zijn door een sociaal werker of wanneer zij het niet eens zijn met de uitkomst.

Daarop heeft de wethouder de door de Wmo-raad voorgestelde Projectgroep Vertrouwenspersoon Sociaal Domein ingesteld. Deze projectgroep werkt een nader advies uit.

De gemeente heeft al een aantal regelingen waar inwoners gebruik van kunnen maken als zij het ergens niet mee eens zijn:

- Klachtregeling. Een inwoner kan zich bij de gemeente melden als hij zich onheus bejegend voelt of als hij vindt dat zijn vraag niet goed is afgehandeld.
- Bezwaarprocedure. Een inwoner die het niet met een besluit eens is, kan bezwaar aantekenen. De gemeente gaat dan in gesprek met diegene en probeert er alsnog met de inwoner uit te komen (soort mediation). Wanneer dit niet lukt, wordt het bezwaar voorgelegd aan een onafhankelijke bezwarencommissie.

Met de stelselwijziging en de sociale teams verandert hierin niets. De Wmo 2015 gaat ervan uit dat er minder formele beschikkingen zullen worden afgegeven, omdat meer oplossingen zullen worden gevonden binnen het eigen netwerk en in algemene voorzieningen. Maar als een inwoner het niet eens is met een dergelijke oplossing, mag hij altijd een aanvraag voor een maatwerkvoorziening indienen waarop een beschikking wordt afgegeven.

Daarnaast heeft de gemeente ook een brede taak in cliëntondersteuning. Het is daarom belangrijk om al deze regelingen in samenhang met elkaar te zien. In de volgende versie van het beleidsplan wordt op basis van het advies van de Projectgroep Vertrouwenspersoon Sociaal Domein – in samenhang met de andere regelingen – dit onderdeel nader uitgewerkt.

1.4 Uitgangspunt nieuwe taken worden uitgevoerd binnen budget vanuit het Rijk

De gemeente hanteert het uitgangspunt dat de nieuwe taken binnen de daarvoor ter beschikking te stellen middelen moeten worden uitgevoerd. De meicirculaire geeft inzicht in de financiën voor 2015. Ondanks dat in de afgelopen maanden de taakstellingen (voor met name de jeugdzorg) zijn verzacht, is er nog altijd sprake van een forse bezuiniging.

Met het Regenboogmodel en het instellen van sociale teams denkt de gemeente effectiever en efficiënter te kunnen werken. Toch is een dringende waarschuwing op zijn plaats. In 2015 en 2016 zit de gemeente vast aan allerlei afspraken met daaruit voortvloeiende financiële verplichtingen op basis van landelijke wetgeving en bestuurlijke afspraken. Daarnaast is sprake van zogenoemde “open einde financiering”. De gemeente mag geen ondersteuning weigeren omdat het budget op is.

In de Kadernota 2015 wordt aandacht besteed aan dit risico. Daarin wordt aangegeven dat de vraag beantwoord moet worden of de gemeente voldoende weerstandsvermogen heeft om dit risico af te dekken. In de programmabegroting van 2015 moet dit duidelijk worden.

1.5 Relaties met aanpalend beleid

Het sociaal domein bevat veel meer taakvelden dan de genoemde decentralisaties. Aan de ene kant is het van belang om de samenhang te benoemen en uit te werken, aan de andere kant ligt nu eenmaal de focus op de decentralisaties. In de transformatieperiode zal nagedacht worden over de relaties met de aanpalende beleidsterreinen, te weten:

- Mantelzorg
- Vrijwilligers
- Schulddienstverlening
- OGGZ
- Lokaal Gezondheidsbeleid en gezonde leefstijl
- Sport
- Informele zorg

- Subsidies
- Project Mobiliteit & Voorzieningen

Vraagstuk is of deze terreinen worden opgenomen in dit beleidsplan (met daaronder uitvoeringsnota's) of dat er goede redenen zijn om op onderdelen toch nog afzonderlijke beleidsplannen te schrijven. Dit zal in de tweede versie van dit plan worden uitgewerkt.

Dit vraagstuk staat los van de voorgenomen fasegewijze integratie van (een deel van) de uitvoering van een aantal van deze beleidsterreinen in de sociale teams.

1.6 Toegang, indicering, 2e schil

Toegang en indicering

De sociaal werkers (de werkers in de sociale teams) geven primair uitvoering aan het Regenboogmodel. Zij zijn er voor alle inwoners die een vraag of probleem hebben en richten zich niet alleen op de individuele situatie, maar ook op buurten en het leefgebied als totaal.

Een duidelijk uitgangspunt daarbij is dat de sociale teams op afstand komen van de gemeente, zodat zij in staat zijn hun taken zonder last en ruggespraak uit te voeren.

De taken van de sociale teams richten zich op het hele sociale domein en niet alleen op de decentralisaties. Bestaande taken, zoals van het Centrum voor Jeugd en Gezin en het OGGZ-netwerk, zullen daarom fasegewijs worden overgedragen aan de sociale teams. De sociale teams hebben een brede opdracht. Zij werken niet alleen op cliëntniveau, maar werken ook aan preventie en opbouwwerk. Deze laatste twee taken worden verder uitgewerkt in 2015.

In een werkbijeenkomst met een aantal deskundigen op het gebied van toegang en indicering is vanuit het voorafgaande een duidelijk beeld op hoofdlijnen naar voren gekomen over die toegang en indicering.

1. Sociale teams vormen een brede toegang voor de inwoners

Iedere inwoner met een vraag of probleem (op het sociaal domein) kan terecht bij de sociale teams.

2. Andere (professionele) organisaties/personen verwijzen actief door naar de sociale teams

Naast de sociale teams zullen inwoners zich (zeker in het begin) ook bij andere organisaties/personen melden wanneer zij een vraag of probleem hebben, zoals de huisarts of school. Dat is ook niet erg, want wat eenvoudig kan worden afgehandeld, moet niet ingewikkeld worden gemaakt.

Maar als de situatie complex is en er meer aan de hand is, dan is het gewenst dat de organisaties/personen actief doorverwijzen naar de sociale teams. Dit werkt het beste, wanneer er vanuit de sociale teams een goede link is (bijvoorbeeld een vaste contactpersoon) naar die organisaties en personen.

3. Sociale teams voeren gesprek(ken)

De sociale teams voeren waar nodig gesprekken met de inwoners. Dat kan op verzoek van een inwoner of naaste zijn, maar ook op verzoek of naar aanleiding van signalen van bijvoorbeeld huisarts, schoolmaatschappelijk werker, politie, woningstichting of buurtbewoners.

4. Sociale teams indiceren, waar nodig aangevuld met externe deskundigheid

De sociale teams hebben het mandaat om te indiceren: zij beoordelen welke ondersteuning iemand nodig heeft inclusief een programma van eisen als dat nodig is.

Dit kan gaan om vrij toegankelijke of algemene voorzieningen, maar ook om maatwerkvoorzieningen (individuele voorzieningen). Indien nodig, maken zij daarbij gebruik van externe deskundigheid, zoals een multidisciplinair team of een adviesinstantie. Dat kan consulterend zijn of in de vorm van een extern advies (externe indicatie). Dit hangt af van de situatie. Een belangrijke voorwaarde is dat in de sociale teams voldoende kennis en deskundigheid aanwezig is om te beoordelen wanneer het inschakelen van externe deskundigheid nodig is.

5. Sociale teams wijzen een contactpersoon aan en voeren waar nodig regie

Vanuit de sociale teams wordt er één contactpersoon (sociaal werker) toegewezen aan een huishouden/gezin wanneer het een melding of aanvraag betreft die niet complex is. De sociaal werker voert het gesprek en is het aanspreekpunt. De sociaal werker werkt vanuit het Regenboogmodel en gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van het huishouden/gezin. Alleen wanneer het nodig is, overlegt de sociaal werker met andere partijen.

Als een melding of aanvraag complex is en/of multiprobleem betreft, is het van belang dat er regie wordt gevoerd. In dergelijke situaties vindt allereerst een regiecheck plaats. Is er al een organisatie/persoon die regie (soms casemanagement genoemd) voert? Zo ja, dan is het de vraag of de sociaal werker de regie (geheel) moet overnemen. Als de bestaande regisseur al een goede toegang heeft in het huishouden, dan kan het beter zijn om de regie daar te laten. De sociaal werker voert in deze situatie een beperkte regie (procesregie): er is meer sprake van monitoring op het ene plan en de voortgang van de afspraken, dan dat de sociaal werker dat zelf opstelt en regelt.

Als er nog geen regisseur is, dan neemt een sociaal werker deze taak op zich (regie op proces en inhoud). Van belang is dat deze sociaal werker ook het mandaat en doorzettingsmacht heeft om deze taak goed te kunnen vervullen. Waar nodig moet de regisseur – binnen de wettelijke kaders – de gebaande paden kunnen verlaten als een partij zich niet aan de afspraak houdt of de medewerking te lang op zich laat wachten.

6. Sociale teams geven uitvoering aan één gezin/huishouden – één plan – één regisseur

De sociaal werkers dragen er zorg voor dat er samen met het huishouden/gezin één ondersteuningsplan wordt opgesteld. Dit ondersteuningsplan is niet statisch. In eerste instantie kan in een nieuwe situatie het ondersteuningsplan bestaan uit een stappenplan om tot de passende ondersteuning te komen. Er kan een diagnose nodig zijn, een onderzoek of meerdere gesprekken voordat duidelijk wordt wat er nodig is. Het stappenplan bevat in die situatie in ieder geval een tijdelijk ondersteuningsaanbod, omdat het natuurlijk niet zo kan zijn dat de situatie in tussentijd verergert of escaleert.

Inhoud ondersteuningsplan

De inhoud van dit plan zal in de tweede versie van het beleidsplan nader worden ingevuld. Het plan bevat in ieder geval de afspraken, de te bereiken resultaten en een geldigheidsperiode. De te bereiken resultaten worden geformuleerd op basis van de zelfredzaamheidsmatrix, participatieladder of interventieniveaus POD (Positief Opvoeden Drenthe). Daarnaast maakt ook een programma van eisen – in het geval van bijvoorbeeld een hulpmiddel – onderdeel uit van het plan.

7. Sociale teams dragen zorg voor een goede vastlegging

Van belang is dat het hele proces vanaf de melding of aanvraag goed wordt vastgelegd. Op basis van diverse wetten is zorgvuldigheid en goede motivering van groot belang. Dit moet ook zichtbaar worden gemaakt. Uiteraard moet dit gebeuren binnen de geldende eisen aan bijvoorbeeld privacy, informatievoorziening en dergelijke.

Randvoorwaarden:

- Borging van “zonder last en ruggespraak” (mandaat, doorzettingsmacht).
- Actief werken aan samenwerking en duidelijke afspraken maken met onder anderen huisartsen, 1^e en 2^e lijns organisaties, politie, woningcorporaties, aanbieders en dergelijke.
- Duidelijkheid over en waar nodig borging van de 2^e schil door de gemeente.
- Borging van voldoende kennis van de bestaande en nieuwe taken om de toegangs- en indiceringstaak goed te kunnen vervullen. Het verdient aanbeveling om hiermee rekening te houden bij de samenstelling van de nog op te starten sociale teams.
- Format ontwikkelen voor stappen- en ondersteuningsplan.

Instrumenten bij toegang en indicering:

In het Startdocument sociale teams wordt de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) genoemd als instrument om te beoordelen hoe iemands situatie is. De ZRM gaat uit van de volgende niveaus van zelfredzaamheid op alle levensdomeinen:

1. niet zelfredzaam – acute problematiek
2. niet zelfredzaam
3. beperkt zelfredzaam
4. voldoende zelfredzaam
5. volledig zelfredzaam

Verder is op het gebied van werk de Participatieladder een bekend hulpmiddel om te beoordelen waar iemand staat. Deze ladder gaat uit van zes treden:

1. geïsoleerd
2. sociale contacten buitenshuis
3. deelname georganiseerde activiteiten
4. onbetaald werk
5. betaald werk met ondersteuning
6. betaald werk

Na een interne verkenning is gebleken dat deze instrumenten goed ‘breed’ te gebruiken zijn en passen bij het Regenboogmodel. Beide instrumenten gaan niet in op ziektes of beperkingen en zijn daarmee voor alle “doelgroepen” bruikbaar.

Overeenkomsten tussen Regenboogmodel, Zelfredzaamheidsmatrix en Participatieladder

Onderstaand schema geeft de overeenkomsten weer tussen de verschillende instrumenten. Voor de vergelijkbaarheid is het vereenvoudigd, in de praktijk zal dit genuanceerder liggen.

<i>Regenboogmodel</i>	<i>Zelfredzaamheidsmatrix</i>	<i>Participatieladder</i>
Gezin/huishouden (eigen kracht)	Volledig zelfredzaam	Betaald werk
Sociaal netwerk	Volledig zelfredzaam Voldoende zelfredzaam	Betaald werk
Algemene voorzieningen	Voldoende zelfredzaam Beperkt zelfredzaam	Betaald werk met ondersteuning Onbetaald werk
Collectieve voorzieningen	Beperkt zelfredzaam Niet zelfredzaam	Betaald werk met ondersteuning Onbetaald werk Deelname georganiseerde activiteiten Sociale contacten buitenshuis
Individuele voorzieningen	Niet zelfredzaam	Geïsoleerd

Samenwerking en afstemming met de 2^e schil:

Met de 2^e schil worden die personen en organisaties bedoeld die een link hebben met de sociale teams, zoals huisartsen, (zorg)aanbieders in de breedste zin, partners in het OGGZ-netwerk, politie, woningcorporaties, AMHK (Advies- en meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling). De link met de sociale teams kan heel verschillend zijn:

- Signalerende functie
- Verwijzende functie
- Extern deskundige
- Uitvoerende organisatie (contractant van de gemeente)
- Partner voor afstemming

Voor een aantal organisaties in de 2^e schil geldt dat afstemming op korte termijn verplicht of gewenst is:

Huisartsen

Afspraken met huisartsen zijn nodig omdat zij rechtstreeks mogen verwijzen naar (indiceren voor) jeugdhulp. Op basis van de hierboven omschreven wijze van toegang en indicering, is het van belang dat huisartsen zoveel mogelijk de “gewone” lijn volgen via de sociale teams en alleen bij uitzondering gebruik maken van deze bevoegdheid om te verwijzen.

Wijkverpleegkundige

De functie van de wijkverpleegkundige wordt ingevuld door de zorgverzekeraars. De wijkverpleegkundige heeft ook een regisserende taak, maar dan met name op het “medische” vlak. Het is nog onduidelijk hoe de zorgverzekeraars deze functie gaan invullen. Er ligt vanuit het Rijk wel de opdracht om goede lokale verbindingen te zoeken. De inwoner die ondersteuning nodig heeft, mag niets merken van de verschillende wetgevingen. Het is daarom belangrijk om de wijkverpleegkundige te verbinden aan of op te nemen in de sociale teams.

Zorgverzekeraar

De gemeente heeft de opdracht om tot goede afstemming te komen met de zorgverzekeraar. Naast afstemming over de hiervoor genoemde functie van wijkverpleegkundige, ligt er ook de opdracht om goede afstemming te realiseren tussen de gemeentelijke taken en de taken van zorgverzekeraars op grond van de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg. De gemeente is hierover in gesprek. Zo mogelijk wordt het resultaat uitgewerkt in de tweede versie van dit beleidsplan.

1.7 Algemene voorziening en maatwerkvoorziening (individuele voorziening)

Algemene voorzieningen zijn in principe vrij toegankelijk. Dat wil zeggen zonder dat eerst een diepgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de inwoner die ondersteuning vraagt, heeft plaatsgevonden. Het is ook mogelijk met iemand die een aanvraag voor een maatwerkvoorziening doet, nadat het sociaal team samen met de inwoner zijn behoefte aan ondersteuning heeft onderzocht, een algemene voorziening wordt afgesproken. Zo wordt voorkomen dat een inwoner onnodig dure ondersteuning krijgt. Een algemene voorziening kan bestaan uit diensten, activiteiten of zaken die toegankelijk zijn voor specifieke groepen of voor de alle inwoners. Te denken valt aan maaltijdvoorziening, een wasvoorziening of een boodschappendienst. Tevens kan een kaart-, brei- of biljartclub een voorziening zijn waar een inwoner ter vermindering van vereenzaming naar toe gaat.

Aan de toelating tot een algemene voorziening gaat géén beschikking van de gemeente vooraf, terwijl dat bij een maatwerkvoorziening nadrukkelijk wel het geval is.

Een maatwerkvoorziening kenmerkt zich door een op maat van de persoon gesneden en afgestemd geheel van maatregelen.

Daarbij kan het gaan om vormen van hulp die beschikbaar zijn ter ondersteuning van verschillende cliënten, maar ook om op maat voor iemand bedachte oplossingen. Anders gezegd: het kan gaan om het gebruik van activiteiten of zaken die in groepsverband worden aangeboden (een groepstraining / dagopvang / vervoer), het kan gaan om gestandaardiseerd aanbod maar ook bijvoorbeeld individuele jobcoaching, een op maat gesneden begeleiding in de thuissituatie of een op maat gesneden begeleidingstraject naar betaald werk.

De taken die worden overgeheveld vanuit de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) worden vooralsnog als maatwerkvoorziening verstrekt. In de periode 2015 en 2016 zal onderzocht worden welke ondersteuningsvormen (deels) als algemene voorziening kunnen worden aangeboden. Ook voor de bestaande taken/voorzieningen zal in 2015 en 2016 een keuze moeten worden gemaakt tussen algemene voorziening of maatwerkvoorziening.

Van belang is nog te noemen dat er – vanwege de forse bezuiniging op het budget vanuit het Rijk – voor hulp bij het huishouden nu al maatregelen zijn vereist om deze bezuiniging op te kunnen vangen. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden, waarvan het als algemene voorziening aanmerken van de schoonmaakondersteuning er één is. In hoofdstuk 2 wordt dit nader toegelicht.

1.8 Aantal sociale teams in relatie tot het uitgangspunt van vier leefgebieden

Op basis van de inventarisatie van de thema's in de leefgebieden waar nog geen sociale teams zijn en de populatiescan is besloten om in totaal drie sociale teams in te stellen, waarbij één gecombineerd sociaal team de leefgebieden Borger e.o. en Exloo/Odoorn e.o. bedient. Dit komt voort uit de vergelijkbare problematiek in deze gebieden en de relatief minder zware problematiek. De gemeente maakt de keuze om een gecombineerd team samen te stellen in plaats van twee kleine teams. Dit verkleint de kwetsbaarheid en verbreedt deskundigheid. Dit betekent niet dat de leefgebieden worden samengevoegd.

1.9 24-uur telefonisch of elektronisch luisterend oor en advies

De 24-uurs anonieme telefonische hulpdienst is een nieuwe taak in de Wmo 2015. Deze dienst houdt in dat alle inwoners van Nederland – wanneer ze daar behoefte aan hebben – 24 uur per dag contact kunnen zoeken om hun verhaal te doen. Deze hulpdienst wordt nu uitgevoerd door Sensor. Sensor voert deze dienst voornamelijk met vrijwilligers uit.

In eerste instantie was het de bedoeling dat iedere gemeente dit zelf zou gaan organiseren. Veel gemeenten zochten aansluiting bij de te organiseren 24-uurs bereikbaarheid voor spoed- en crisissituaties. Op de algemene ledenvergadering van de VNG in juni 2014 is besloten om deze dienst namens de gemeenten landelijk te contracteren met Sensor voor de duur van twee jaar met een optie van verlenging van twee jaar.

In de transformatieperiode zal verder nagedacht moeten worden of het in de toekomst wel of niet logisch is om deze dienst in landelijk/regionaal verband te organiseren in relatie tot de 24-uurs bereikbaarheid en cliëntondersteuning.

1.10 Dubbelingen in het aanbod

Op basis van de uitgevoerde inventarisatie is geconcludeerd dat er diverse dubbelingen zijn in het aanwezige/gewenste aanbod vanuit de drie wetten in het kader van de decentralisaties.

Onderstaande taken/voorzieningen worden door verschillende organisaties vanuit alle 3 de D's georganiseerd.

Taken	Wettelijk verankerd?	Wmo	Jeugdwet	P-wet
Informatie en advies	Wmo en Jeugdwet	x	x	x
Ondersteuning en begeleiding	Wmo, Jeugdwet en P-wet	x	x	x
Inloopspreekuur (loket) en toegang	Wmo, Jeugdwet en P-wet	x	x	x
Telefonische bereikbaarheid bij spoed en crisis	Jeugdwet		x	
Indicering / beoordeling	Wmo, Jeugdwet en P-wet	x	x	x
Laagdrempelige preventie	Wmo en Jeugdwet	x	x	x

Er is duidelijk sprake van overlap. Dit bevestigt de gedachte dat het belangrijk is om één brede, integrale toegang te realiseren via de sociale teams.

Inventarisatie van het huidige aanbod en dubbelingen:

Taken	Wmo	Jeugdwet	P-wet
Vroegsignalering	x	x	x
Toeleiding naar preventie en/of lichte hulp	x	x	x
Ondersteuning bij vinden werk/dagbesteding/school	x	x	x
Begeleiding naar/bij individueel	x	x	x
Begeleiding naar/bij groep	x	x	x
Beoordelen aanvragen i.v.m. recht	x	x	x
Opvragen extern advies	x	x	x
Clïëntondersteuning	x	x	x
Organiseren waardering mantelzorgers (en vrijwilligers)	x	x	x
Toegang naar individuele voorziening	x	x	x
Toeleiding naar justitieel kader		x	

Er zijn veel dubbelingen. Dit heeft te maken met de vele “schotten” die nu nog bestaan (accent op verschillende doelgroepen).

Bovenstaand aanbod is beschikbaar voor inwoners van de gemeente Borger-Odoorn. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het aanbod ook daadwerkelijk in de gemeente zelf aanwezig is. De gemeente heeft de ambitie om zoveel mogelijk lokaal te organiseren. Gezien de diversiteit in zorg en diensten in onze gemeente zal dit ook voor veel inwoners mogelijk moeten zijn. Waarschijnlijk meer dan nu het geval is, omdat de sociale teams beter op de hoogte zullen (moeten) zijn van de lokale mogelijkheden.

Lokaal is niet in alle gevallen efficiënt en effectief. Voor die inwoners die (zeer) specialistische ondersteuning nodig hebben, zal er meestal buiten de gemeente passende ondersteuning moeten worden gevonden.

1.11 Contracten inclusief einddatum en voorwaarden

In bijlage 3 wordt een overzicht van de huidige contracten en subsidierelaties op het sociale domein gegeven. Deze inventarisatie is gedaan om inzicht te krijgen wat de gemeente nu allemaal al “doet”, anderzijds om inzicht te krijgen waar samenhang in aangebracht kan worden om te komen tot een zo integraal mogelijke dienstverlening. Daarnaast is het van belang om te weten wat de voorwaarden zijn van (voortijdige) beëindiging, zodat duidelijk wordt op welke termijn een bestaande relatie kan worden aangepast. Het overzicht is nog niet compleet, dit is voorzien voor de tweede versie van dit plan.

1.12 Verordening Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning

Vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet is het verplicht dat de gemeenteraad voor 1 november 2014 een verordening vaststelt. Vanuit het Regenboogmodel is het logisch om één verordening op te stellen. Dit blijkt wettelijk en qua inhoud mogelijk. Er zal dan ook één verordening aan de Raad worden voorgelegd.

Besluitvormingsproces

Vanuit het BOC(E)-verband is een conceptverordening Jeugdhulp en een conceptverordening maatschappelijke ondersteuning beschikbaar. Tijdens/na de zomervakantie zullen deze worden geïntegreerd tot één conceptverordening. Omdat het van belang is dat er voldoende ruimte en tijd is voor inspraak en advies, zal het college voor de zomervakantie worden voorgesteld om beide conceptverordeningen vrij te geven.

De geïntegreerde conceptverordening Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning zal naar verwachting eind september nog voor een kortere periode worden vrijgegeven voor inspraak en advies, zodat tijdige besluitvorming mogelijk is.

CONCEPT

2. Wmo 2015 en Participatiewet

Met de Wmo 2015 krijgt de gemeente meer verantwoordelijkheden voor het organiseren van passende ondersteuning voor mensen die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving. Het doel van de wet is het mogelijk maken voor mensen om langer thuis te kunnen blijven wonen en te participeren.

Een belangrijk verschil met de huidige Wmo is het loslaten van de voorzieningen- en compensatieplicht. De gemeente krijgt vier taken:

1. Ondersteuning bij zelfredzaamheid
2. Ondersteuning bij participatie
3. Beschermd wonen
4. Opvang

De laatste twee taken worden door de centrumgemeente (gemeente Emmen) uitgevoerd.

Een ander belangrijk verschil is het onderscheid tussen algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen (individuele voorzieningen) en het grotere beroep op eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht. Daarnaast is er een hele duidelijke scheiding aangebracht tussen melding (van een probleem) en een aanvraag voor een maatwerkvoorziening. In bijlage 4 wordt dit schematisch weergegeven.

Met de invoering van de Participatiewet worden de gemeenten er voor verantwoordelijk om zoveel mogelijk mensen, al dan niet met een beperking, bij reguliere werkgevers aan de slag te krijgen. Instroom in de sociale werkvoorziening is niet meer mogelijk en instroom in de Wajong wordt beperkt.

De Participatiewet is één regeling voor alle mensen die wel kunnen werken, maar die niet over voldoende inkomen of vermogen beschikken. Een regeling die ook geldt voor mensen met een beperking. Voor de groep mensen met een beperking komen aparte instrumenten beschikbaar. Gemeenten kunnen loonkostensubsidies verstrekken aan werkgevers die iemand met een beperking in dienst nemen. Van gemeenten wordt verder verwacht dat zij een aantal faciliteiten biedt aan deze werkgever. Het gaat dan onder andere om begeleiding, een no risk polis en werknemersvoorzieningen. Daarnaast kunnen gemeenten beschutte werkplekken organiseren voor mensen die alleen in een beschutte omgeving kunnen werken.

2.1 Wat gaat de gemeente inkopen op grond van de Wmo 2015?

- Cliëntondersteuning.
- Ondersteuning bij participatie.
- Ondersteuning bij zelfredzaamheid inclusief respijtzorg (kortdurend verblijf).
- Beschermd wonen en Opvang is een centrumgemeente taak. In dit geval zal de hiervoor benodigde ondersteuning via de gemeente Emmen worden gecontracteerd.
- Afwijkende afspraken met aanbieders bij zeer specialistische ondersteuningsvraag.
- Hulp bij (ontregeld) huishouden.

Cliëntondersteuning

Het gaat hierbij om de cliëntondersteuning zoals beschreven in paragraaf 1.1.

Ondersteuning bij participatie

De ondersteuning op dit domein heeft tot doel dat een inwoner met een beperking kan participeren en daarmee een goede en zinvolle invulling van de dag heeft. Bij inwoners die nog bij hun ouder(s)/verzorger(s) wonen is er daarnaast nog het doel dat de mantelzorg wordt ontlast.

Ondersteuning bij zelfredzaamheid inclusief respijtzorg

De ondersteuning bij zelfredzaamheid richt zich op:

- Het verrichten van algemeen dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.
- Het kunnen aangaan en onderhouden van sociale relaties: binnen de huiselijke relatie maar ook binnen een sociaal netwerk.

Respijtzorg (kortdurend verblijf)

Het kan voor komen dat er tijdelijk verblijf in een instelling van een inwoner met een beperking noodzakelijk is, zodat de mantelzorger wordt ontlast. Dit alleen in die gevallen waarbij deze respijtzorg daadwerkelijk nodig is, dagelijks intensieve mantelzorg wordt verleend en permanent toezicht is vereist en waarbij geen andere oplossing kan worden gevonden.. De gemeente kent ook andere manieren van respijtzorg, bijvoorbeeld vrijwillige thuishulp.

Hulp bij (ontregeld) huishouden

De gemeente hanteert momenteel twee vormen van hulp bij het huishouden: schoonmaakondersteuning en hulp bij (ontregeld) huishouden. De schoonmaakondersteuning betreft het “poetsen” en aanverwante werkzaamheden. Bij hulp bij (ontregeld) huishouden gaat het daarnaast om het aanbrengen van structuur en regie in het huishouden.

De gedachte vanuit het Rijk achter deze forse bezuiniging op de hulp bij het huishouden is dat de meeste inwoners in staat moeten worden geacht om deze hulp zelf te regelen en te betalen. De gemeente is alleen “aan zet” wanneer inwoners de huishoudelijke hulp niet kunnen betalen of regelen vanwege hun beperking of situatie.

Hieruit volgt logischerwijs dat de gemeente de schoonmaakondersteuning niet meer verstrekt als maatwerkvoorziening. Op dit moment wordt samen met de gemeente Coevorden gewerkt aan een voorstel aan het college hoe nu wel om te gaan met schoonmaakondersteuning: als algemene voorziening of als voorliggende voorziening (commerciële invulling). Voor hulp bij (ontregeld) huishouden ligt dit anders, omdat het hier meestal om kwetsbare situaties gaat. Daarom zullen de bestaande overeenkomsten voor de hulp bij het huishouden voor wat betreft de hulp bij (ontregeld) huishouden worden verlengd.

2.2 Persoonsgebonden budget en kleinschalige zorgaanbieders

Bij de hervorming van de langdurige zorg was het de bedoeling om de mogelijkheid van persoonsgebonden budgetten te beperken. Dit omdat het fraudegevoelig zou zijn en omdat er een aantal incidenten bij (kleinschalige) zorgaanbieders zijn geweest. Een andere gedachte was ook dat cliënten niet meer zelf het geld in handen moeten krijgen, maar dat dit via een organisatie moet lopen. Op deze manier moet gewaarborgd worden dat de noodzakelijke zorg ook wordt ingekocht en dus geboden.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is bij amendement de mogelijkheid voor een persoonsgebonden budget verruimd. Zowel in de Jeugdwet als in de Wmo 2015 is de keuze voor een persoonsgebonden budget mogelijk, mits de cliënt “gemotiveerd” kan aangeven waarom hij dat wil. Deze motiveringsplicht houdt in dat de gemeente vooraf moet vaststellen of men begrijpt wat het persoonsgebonden budget inhoudt en of men duidelijk kan maken op welke manier men het budget wil besteden.

Zowel in het de Jeugdwet als in de Wmo is opgenomen dat het bij maatwerkvoorzieningen (individuele voorzieningen) verplicht is om keuze te bieden tussen hulp in natura en een persoonsgebonden budget.

Het persoonsgebonden budget wordt vanaf 1 januari 2015 niet meer uitbetaald aan de cliënt. De uitvoering van dit zogenoemde “trekkersrecht” ligt bij de SVB, de Sociale VerzekeringsBank (verplichte winkelnering). De gemeente stelt de hoogte van het budget vast en betaalt dit bedrag aan de SVB. De cliënt sluit contract(en) met hulpverlener(s) (of leverancier). De gemeente moet deze contracten goedkeuren. De SVB betaalt vervolgens het budget uit aan de hulpverlener(s) (of leverancier) en verstrekt hierover informatie aan de gemeente.

In de voorbereiding op de contractering is uitgegaan van de oorspronkelijke gedachte dat een persoonsgebonden budget nog zeer beperkt mogelijk zou zijn. Daarom is een lijn ingezet waarbij met kleinschalige zorgaanbieders een overeenkomst zou worden gesloten voor ondersteuning in natura, waarbij deze zorgaanbieders worden gestimuleerd/verplicht om samen te werken.

Hoewel de mogelijkheden van een persoonsgebonden budget zijn verruimd, kan deze lijn worden voortgezet. De gemeente heeft de mogelijkheid om bij het aangaan van een overeenkomst voor ondersteuning in natura eisen te stellen aan de zorgaanbieders, dus ook aan een vorm van samenwerking tussen de aanbieders.

Voor zowel de cliënt, de kleinschalige zorgaanbieders als de gemeente heeft dit voordelen. Een cliënt kan nu niet altijd terecht bij de kleinschalige zorgaanbieder van zijn keuze, als hij geen persoonsgebonden budget wil. Kleinschalige zorgaanbieders kunnen nu soms geen hulp in natura bieden omdat zij geen AWBZ-erkenning hebben of geen contract kunnen sluiten met het Zorgkantoor. Voor de gemeente biedt een overeenkomst de mogelijkheid om afspraken te maken over onder andere kwaliteit en deskundigheid en deze te monitoren. Tevens kan de gemeente op basis van de contracten stappen ondernemen bij signalen over wanbeheer of slechte kwaliteit van de zorg.

De gewenste samenwerking maakt contractbeheer eenvoudiger. De te stellen (kwaliteits)eisen zullen in overleg met de kleinschalige zorgaanbieders worden opgesteld.

In de tweede versie van het beleidsplan worden de uitgangspunten ten aanzien van het persoonsgebonden budget verder uitgewerkt. Vanzelfsprekend wordt dan ook rekening gehouden met de voorzieningen, zoals bijvoorbeeld woningaanpassing of een vergoeding voor vervoerskosten, die nu via een financiële tegemoetkoming worden verstrekt. Op grond van de Wmo 2015 behoort dat niet meer tot de mogelijkheden.

2.3 Overgangsrecht Wmo 2015

In de Wmo 2015 is geen expliciet overgangsrecht opgenomen voor cliënten die een Wmo-voorziening verstrekt hebben gekregen. Volgens de toelichting op het wetsvoorstel blijven beschikkingen, die genomen zijn op grond van de huidige Wmo, geldig na 1 januari 2015. Personen die een voorziening hebben op grond van de huidige Wmo houden hier recht op totdat de gemeente hiervoor zelf een overgangsregeling treft. In de tweede versie van dit beleidsplan wordt uitgewerkt voor welke voorzieningen dit van toepassing zal zijn en hoe dit gefaseerd zal worden.

In ieder geval zal er een overgangsregeling moeten worden getroffen voor de hulp bij het huishouden. De korting op het budget van de hulp bij het huishouden is zo groot dat het niet mogelijk is om dit binnen de bestaande contracten op te vangen.

Het overgangsrecht Wmo 2015 voor de huidige AWBZ-clieñten is wel expliciet genoemd in de wet. Dit overgangsrecht is van toepassing op inwoners die op 31 december 2014 een geldige en verzilverde indicatie hebben. Verzilverd betekent dat er daadwerkelijk zorg wordt verleend. Binnen de AWBZ is het namelijk mogelijk om een indicatie al dan niet te ‘verzilveren’.

Dit is bijvoorbeeld aan de orde als een cliënt slechts deels gebruik wenst te maken van de zorg die door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) is geïndiceerd. Cliënten hebben gedurende de geldigheidstermijn van hun indicatie nog recht op dezelfde ondersteuning qua inhoud en omvang, met een maximum van één jaar. Het overgangsrecht eindigt dus op 31 december 2015.

Inmiddels heeft het college besloten dat alle aanbieders met AWBZ-cliënten een contract kunnen sluiten met de gemeente voor het overgangsrecht, zodat de cliënten bij dezelfde aanbieder kunnen blijven.

2.4 Mantelzorg(waardering), financieel maatwerk en minimavoorzieningen (webshop)

Met de invoering van de Wmo 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de waardering en ondersteuning van mantelzorgers (dit laatste was al een taak van de gemeente). Het budget gekoppeld aan het mantelzorgcompliment wordt overgeheveld naar het gemeentefonds.

Aan de manier waarop de gemeente de *waardering* en ondersteuning vorm geeft zijn geen regels gebonden. Er is grote beleidsvrijheid. Over hoe de waardering vorm moet krijgen is overleg nodig met bijvoorbeeld de Wmo-raad/de te vormen Participatieraad. Waardering kan in de vorm van een geldbedrag (oude regeling) maar er zijn natuurlijk ook andere vormen. Samen met de (vertegenwoordigers van) mantelzorgers wordt in 2015 bekeken wat de meest geschikte/gewenste vorm van waardering is.

Ondersteuning van de mantelzorger

Mantelzorgers moeten zelf op tijd ondersteuning krijgen of vervangende hulp voor de persoon waarvoor ze zorgen. Dit moet de gemeente gaan organiseren via maatwerk. Bijvoorbeeld door respijtzorg aan te bieden. De gemeente bekijkt ook of er aanvullende ondersteuning vanuit de professionele zorg nodig is. Vooral om de taak van de mantelzorger te verlichten. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers houden het langer vol als ze weten dat:

- ze goede ondersteuning krijgen;
- goed toegerust zijn;
- kunnen rekenen op rugdekking als dit nodig is.

Deze ondersteuning moet volgens de gemeentelijke uitgangspunten zoals opgenomen in het Regenboogmodel worden georganiseerd en worden uitgevoerd door de sociale teams. Op dit moment biedt onder andere welzijngroep Andes en het Contactpunt Mantelzorg de nodige ondersteuning. De sociale teams zijn op dit moment niet zodanig opgebouwd dat zij deze taak al volledig per 1 januari 2015 kunnen overnemen.

Financieel maatwerk

In 2013 is besloten tot de afschaffing van de algemene tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), de compensatie voor het verplicht eigen risico (CER) en de fiscale aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten te beperken. De regering was van mening dat niet al het geld dat gemoeid ging met de diverse regelingen terecht kwam bij de mensen die het nodig hebben.

Aan de huidige Wmo en de Wmo 2015 is een nieuw artikel toegevoegd. Op basis van dit artikel kan de gemeente bijzondere bijstand verstrekken aan inwoners. Hierbij hoeft niet te worden aangesloten bij de inkomensgrenzen die we in de bijzondere bijstand op grond van de Wwb kennen. Het kan gaan om een tegemoetkoming afhankelijk van aantoonbare kosten dan wel om een forfaitaire vergoeding.

Grondslag voor vergoeding zullen de aannemelijke meerkosten moeten zijn. In de Memorie van toelichting bij het nieuwe artikel is het volgende opgenomen: “De Wmo kent geen inkomensgrenzen zodat de toegang voor een ieder openstaat.

De individuele bijzondere bijstand biedt gemeenten de mogelijkheid om financiële ondersteuning op maat aan de eigen inwoners te geven, ingeval noodzakelijke kosten als gevolg van een chronische ziekte of handicap hiertoe gelet op de financiële situatie van betrokkene voldoende aanleiding geven.”

Inwoners die recht hadden op een vergoeding vanuit de Wtcg hebben in december 2013 nog een uitkering ontvangen. De effecten van de wijzigingen worden dus pas zichtbaar eind 2014/begin 2015. Gelet op de afspraken in BOCE-verband wordt dit onderwerp in gezamenlijkheid opgepakt. In de tweede versie van dit beleidsplan zal dit concreet worden ingevuld.

Minimavoorzieningen (webshop)

In het voorjaar van 2014 is een oriëntatie gestart op de mogelijkheid om diensten en producten in het kader van de minimaregeling aan te bieden in een webshop. Onze aanname is dat de webshop een goed antwoord kan zijn op de vraag van inwoners om meer regie over de eigen situatie, eigen kracht, te voeren en het voorkomen van controles aan het loket door betaling in natura door de webshop.

Momenteel wordt onderzocht of bovenstaande aanname klopt. Naar verwachting zullen de resultaten van dit onderzoek binnenkort bekend worden. De uitwerking wordt opgenomen in de tweede versie van dit beleidsplan.

2.5 Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is geen lokale markt. Mensen uit de gemeente Borger-Odoorn werken ook elders en er werken mensen van buiten de gemeente in Borger-Odoorn. Arbeid trekt zich niets aan van gemeente- of provinciegrenzen. Het arbeidsmarktbeleid (vastgelegd in het meerjarig beleidskader Arbeidsmarkt- en Participatiebeleid) heeft een regionaal karakter en bevat de gezamenlijke doelen van de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen maar laat ook ruimte voor de couleure locale van elke afzonderlijke gemeente.

Op basis van een arbeidsmarktanalyse kan worden geconstateerd dat de werkloosheid in Zuidoost Drenthe structureel hoger ligt dan in de rest van Nederland. Ondanks de krimpende beroepsbevolking is de verwachting dat de werkloosheid de eerstkomende jaren maar beperkt daalt. Een knelpunt is dat het ruime aanbod aan personeel onvoldoende aansluit op de specifieke vraag vanuit de werkgever.

Relatie onderwijs/jeugd

De start van een loopbaan begint bij het hebben van goede kwalificaties en vaardigheden. Vanuit dit uitgangspunt is het van groot belang vroegtijdige schooluitval te voorkomen. Hierbij wordt het “school first” principe gehanteerd, waarbij optimaal ingespeeld wordt op maatregelen om schooluitval tegen te gaan en startkwalificaties te behalen.

Er wordt samenwerking gezocht met werkgevers en onderwijs in bijeenkomsten. Daarmee worden deze partijen direct met elkaar in contact gebracht, waardoor wederzijdse verwachtingen afgestemd kunnen worden. Daarnaast wordt samenwerking gestimuleerd door periodieke afstemming en herijking tussen werkgevers en onderwijs in Zuidoost Drenthe.

Bij een beroep op werkgevers past dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft bij het eigen personeelsbeleid. Daarom staat de gemeente open voor minder eenvoudig plaatsbare werkzoekenden, biedt zij zelf stage- en werkervaringsplaatsen aan en organiseert maatschappelijke werkzaamheden voor inwoners voor wie regulier werk niet is weggelegd. Daarnaast wordt het gemeentelijk team Beheer Openbare Ruimte en Groen (BORG) ontwikkeld tot een leerwerkbedrijf in het kader van de Participatiewet en de Wmo 2015 (dagbesteding).

Verder wordt laaggeletterdheid tegengegaan door intensieve samenwerking van deskundige (scholings-) instellingen en andere betrokken organisaties (Wmo-raad).

Om aansluiting te vinden bij de competenties en vaardigheden die gevraagd worden op de arbeidsmarkt, wordt aandacht voor loopbaanvaardigheden in bestaande onderwijstrajecten bevorderd.

Relatie ondernemers

Om het regionaal arbeidsmarktbeleid tot een succes te maken, is een systematische, samenhangende en doelgerichte werkgeversbenadering vanuit de gemeenten een absolute voorwaarde. Onze werkgeversbenadering gaat uit van het principe van relatiemarketing, waarbij het gaat om het creëren en in stand houden van een langdurige relatie met individuele werkgevers.

Hierbij gaat de gemeente uit van de twee strategische uitgangspunten:

1. De vraag van de werkgever staat centraal;
2. Werkgevers kennen de gemeente als gesprekspartner voor meer dan het personeelsvraagstuk (ook subsidies, vergunningen etc.).

Om deze uitgangspunten te realiseren wordt in de arbeidsmarktregio Drenthe onder andere:

- De samenwerking met partners als het onderwijs, het ondernemersplein en dergelijke geïntensiveerd.
- Geïntensiveerd welke opleidingsbehoefte er bij ondernemers is en worden werkgevers gefaciliteerd bij het “on the job” trainen van werkzoekenden.
- Samen met de werkgevers arrangementen ontwikkeld om maatwerk te kunnen bieden.

Door social return (sociale criteria bij inkoop) een vaste plek te geven in het inkoopbeleid en door werkgevers aan te spreken op maatschappelijk ondernemen, worden werkgevers verplicht een bijdrage te leveren aan de sociale doelstellingen van de gemeente. Vanuit het uitgangspunt dat de werkgever zoveel mogelijk wordt “ontzorgd” bij het in dienst nemen en houden van iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt of met een beperking biedt de gemeente een dienstverleningspakket aan. Dit bestaat onder andere uit vacaturevervulling en ondersteuning.

Subsidiemogelijkheden:

Er zijn diverse subsidiemogelijkheden die de gemeente zouden kunnen helpen bij het realiseren van de ambities op het gebied van participatie.

Het *Europees Sociaal Fonds (ESF)* heeft € 114 miljoen vrijgemaakt voor de ondersteuning van arbeidsmarktregio's bij het invoeren van de Participatiewet. Doel van de Participatiewet is ervoor zorgen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen op werk krijgen. Het ESF-geld kan bijvoorbeeld ingezet worden voor ondersteuning van werkloze jongeren, oudere werkzoekenden, mensen met een arbeidsbeperking of gedetineerde jongeren in een jeugdinrichting.

Met het *A+O fonds* bevorderen en ondersteunen de Sociale Partners vernieuwende activiteiten in de sector op het gebied van arbeidsmarkt en HRM-beleid. Activiteiten die erop gericht zijn organisaties en personen in de sector optimaal te laten functioneren.

Door de decentralisaties wijzigen de taken, rollen en dienstverlening van gemeenten. Bij deze veranderingen horen vraagstukken als: hoe de transities door te voeren, hoe organisatieonderdelen nieuw in te richten, hoe invulling te geven aan een nieuwe wijze van dienstverlening en hoe een andere relatie met de inwoner vorm te geven. Het A&O fonds kan gemeenten hierin ondersteunen (informatie en financiën).

De *Provincie Drenthe* biedt op verschillende deelterreinen beperkte mogelijkheden tot subsidie. Er zal nader onderzoek worden gedaan of er voor onze gemeente ook kansen zijn en indien mogelijk worden de uitkomsten meegenomen in de tweede versie van dit plan.

2.6 Participatiewet en Wsw

Met de inwerkingtreding van de Participatiewet op 1 januari 2015 ontstaat een nieuwe situatie, die noopt tot de vorming van een ander inhoudelijk en organisatorisch kader. De invoering van de Participatiewet en de daaruit voortvloeiende keuzes maken prominent onderdeel uit van de uitvoeringsagenda BOCE. Dit betekent dat onder andere de (technische) implementatie van de Participatiewet, maar ook de herstructurering van de Wsw (de EMCO-groep) gezamenlijk worden opgepakt door de drie gemeenten in Zuidoost Drenthe.

In BOCE- verband is inmiddels een analyse gemaakt en zijn conclusies geformuleerd. Een resultaat is de vorming van een nieuwe uitvoeringsorganisatie in de regio Zuidoost Drenthe, die inhoudelijk gezien een goed perspectief biedt om aansluiting te vinden bij de gemeentelijke uitgangspunten zoals vormgegeven in het Regenboogmodel en de inzet van sociale teams. De nieuwe uitvoeringsorganisatie biedt daarnaast de mogelijkheid om in te kopen datgene wat nodig is conform onze uitgangspunten in het Regenboogmodel. De gemeente streeft er naar dat de dienstverlening zoveel mogelijk lokaal georganiseerd is en dat mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt/met een beperking in lokaal te organiseren leerwerkbedrijven en arbeidsmatige dagbesteding in de buurt hun werkzaamheden kunnen verrichten.

Met het motto “decentraal wat kan en centraal wat moet” wil de gemeente de claimbeoordeling in het kader van de Participatiewet (en de Wwb) zoveel mogelijk centraliseren. Dit geldt ook voor de inwoners zonder afstand tot de arbeidsmarkt.

De invoering van de Participatiewet is, ondanks dat de wet voortvloeit uit bestaande wetgeving, toch complex omdat deze gepaard gaat met forse bezuinigingen en plaatsvindt in een omgeving waar in het verleden allerlei ontwikkelingen in gang zijn gebracht. Er zijn samenwerkingen (waarvan de EMCO-groep, de op afstand gestelde uitvoering van de Wwb, maar ook de vorming van de arbeidsmarktregio Drenthe er enkele zijn) aangegaan en afspraken gemaakt met heel veel actoren. En daar zijn risico's aan verbonden.

De gemeente Borger-Odoorn neemt niet alleen deel aan de gemeenschappelijke regeling EMCO-groep, maar ook aan de gemeenschappelijke regeling Wedeka-bedrijven. Voor de gemeente voegt dit een extra element toe in het geheel. Twee derde van de Wsw-ers zijn werkzaam bij de Wedeka bedrijven. De samenwerking in BOCE-verband geeft daardoor slechts een gedeeltelijk antwoord op de uitdagingen die de invoering van de Participatiewet met zich meebrengen.

Welke keuzes er uiteindelijk ook gemaakt zullen worden omtrent de invoering van de Participatiewet, de omstandigheden binnen de regio Zuidoost Drenthe zullen niet zomaar veranderen. De regio blijft sociaaleconomisch gezien waarschijnlijk relatief zwak, de werkgelegenheid groeit nog niet fundamenteel de komende jaren, het opleidingsniveau blijft naar verhouding lager dan gemiddeld en de krimp qua bevolking zal vermoedelijk doorzetten. Deze omstandigheden zorgen ervoor dat in de komende jaren de uitvoering van de Participatiewet een grote uitdaging vormt.

3. Beleidsplan Jeugdhulp gemeente Borger-Odoorn 2015-2016

Om praktische redenen is voor het beleidsplan jeugdhulp de nummering opnieuw begonnen. Dit omdat het in feite een afzonderlijk document betreft.

CONCEPT

1. Inleiding

1.1 Jeugdwet

Op 18 februari 2014 is door de Eerste Kamer de Jeugdwet aangenomen. Dit betekent dat de decentralisatie van alle verantwoordelijkheden en taken van jeugdpreventie en jeugdhulp naar de gemeenten met ingang van 1-1-2015 een feit is.

Volgens artikel 2.2 van de Jeugdwet moet de gemeente ‘telkens periodiek een beleidsplan vaststellen, dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college te nemen beslissingen betreffende preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kinderbescherming en jeugdreclassering’. In bijlage 1 is het betreffende artikel uit de Jeugdwet ter informatie opgenomen.

Volgens artikel 12.4.2 moet dit beleidsplan vóór 1 november 2014 door de gemeenteraad zijn vastgesteld (evenals de verordening). Artikel 2.2 van de Jeugdwet beschrijft wat het beleidsplan moet bevatten. Het gaat om hoofdlijnen van visie en uitvoering. Het onderhavige ‘Beleidsplan jeugdhulp gemeente Borger-Odoorn 2015-2016’ voldoet aan deze verplichting.

1.2 Sociaal Domein

Binnen het programma Sociaal Domein zijn de decentralisaties (Jeugdzorg, Participatiewet en AWBZ-Wmo) projectmatig opgepakt en worden activiteiten uitgevoerd binnen dit programma. Deze integrale aanpak en uitvoering van de drie decentralisaties zijn beleidsmatig vertaald in het ‘Programmaplan herinrichting sociaal domein’. Verder is het ‘Beleidskader invoering stelselwijziging jeugdzorg’ ter kennisneming aan de raad gegeven.

Op basis van de beleidskaders is en wordt in 2014 de uitvoering van de Jeugdwet in de gemeente Borger-Odoorn voorbereid en ingericht. Eind derde kwartaal 2014 kunnen de specifieke vraagstukken omtrent de praktische invulling van zaken en taken worden beantwoord.

1.3 Relatie met ondersteuningsplannen Passend Onderwijs

In de Jeugdwet is vastgelegd dat er op overeenstemming gericht overleg plaats moet vinden over het conceptbeleidsplan met de samenwerkingsverbanden primair- en voortgezet onderwijs. Dit overleg zal zo spoedig mogelijk plaatsvinden.

De ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van de Samenwerkingsverbanden Primair- en Voortgezet onderwijs zijn gebaseerd op de uitgangspunten van de beleidsnotitie “Ieder kind doet mee in Zuidoost Drenthe”. De ondersteuningsplannen zijn door het onderwijs en de gemeente(n) vastgesteld in een OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) en in het schooljaar 2014 – 2015 wordt het ondersteuningsplan verder uitgewerkt en afgestemd op de nieuwe Jeugdwet.

1.4 2015-2016

Op hoofdlijnen wordt geschetst hoe de gemeente de nieuwe taken en verplichtingen wil vormgeven binnen de opdracht van de Jeugdwet en welke keuzes daarbij voorliggen. Telkens wordt per onderdeel de huidige situatie weergegeven en vervolgens wat er in 2015-2016 moet gebeuren. Uitgangspunt bij deze keuzes is de wens om enerzijds continuïteit in de te leveren maatschappelijke dienstverlening en ondersteuning te bieden maar anderzijds nadrukkelijk ook te komen tot vernieuwing en versterking van het sociale domein in de gemeente.

2. Visie en ambitie

(wet art 2.2. lid 2a)

In dit hoofdstuk worden de uitvoering van gemeentelijke visie en doelstellingen beschreven bij de uitvoering van de Jeugdwet. De in dit hoofdstuk beschreven visie en doelstellingen zijn niet nieuw: ze zijn terug te vinden in de documenten die in de inleiding zijn vermeld. Ook is de visie de inhoudelijke basis van het 'Regionaal Transitie Arrangement jeugdzorgregio Drenthe' van oktober 2013.

De visie van Borger-Odoorn bij de uitvoering van de Jeugdwet wordt hieronder beschreven.

2.1 Jeugd is deel van het sociaal domein in Borger-Odoorn

Door de nieuwe taken zal de gemeente juist voor de inwoners die het zonder steun van de overheid niet alleen redden, een nog belangrijkere rol moeten vervullen. Individuele vrijheid en het behouden van maatschappelijke samenhang dienen in een goede verhouding tot elkaar te staan. Daarbij wordt aangesloten bij wat er onder de inwoners leeft en worden verbindingen gelegd.

Om daadwerkelijk meerwaarde, winst en goede ondersteuning te kunnen realiseren, is een benadering vanuit de vraag en eigen leefomgeving van de inwoner derhalve vereist. Dit betekent dat oplossingen niet vanuit de verschillende kolommen maar vanuit de vraag van onze inwoners georganiseerd moeten worden. Binnen de drie verschillende decentralisaties is immers sprake van een duidelijke overlap in doelgroepen en problematiek. Dus: één gezin/huishouden, één plan, één regisseur voor alle leefgebieden. De overgang van jeugdzorg naar volwassenenzorg dient, waar van toepassing, zonder problemen te verlopen. Desalniettemin is op onderdelen een specifieke uitwerking per decentralisatie nodig, en - op grond van wettelijke bepalingen – vereist.

Er ligt bij de uitvoering van de Jeugdwet niet alleen een verbinding naar de twee andere decentralisaties AWBZ-Wmo en Participatiewet. Er zijn verbindingen met vele andere onderdelen van het sociale domein, zoals gezondheid en veiligheid. Deze verbindingen zijn er al en worden steeds verder verstevigd. Hierbij staat het klantperspectief voorop.

Specifiek dient hier het onderwijs genoemd te worden: op 1 augustus 2014 treedt de wet Passend Onderwijs in werking. Met deze wetgeving worden de schoolbesturen verantwoordelijk voor de kwaliteit van onderwijs aan de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Gemeenten en schoolbesturen zijn wederzijds verplicht overleg (OOGO) te voeren over het beleid dat zij in het kader van de uitvoering van de Jeugdwet en van Passend Onderwijs gaan voeren.

2015-2016:

- Bij de uitvoering van de Jeugdwet worden naast de wettelijk gelegde relaties de bestaande verbindingen in het sociale domein verder in kaart gebracht en verstevigd.

2.2 Uitvoering van de Jeugdwet betekent een 'beweging naar voren'.

De jeugdhulp (als onderdeel van het brede sociale domein) betreft passende en gerichte inzet van interventies, waarbij lichtere, kortdurende en gerichte interventies in de eigen sociale context, waar mogelijk zware, langdurige interventies buiten de eigen sociale context vervangen.

In de Jeugdwet wordt onderscheid gemaakt tussen preventie en jeugdhulp. Preventie richt zich op de preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders, waarbij sprake is van een risico (bij jeugdigen) op psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of (bij ouders) op opvoedingsproblemen. Jeugdhulp is ondersteuning en zorg gericht op het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van deze problemen en stoornissen.

De kerndoelstelling van de Jeugdwet is om een juiste balans tussen de preventieve jeugdhulp en de jeugdhulp te bewaken: enerzijds is ontzorgen en normaliseren de inzet, anderzijds dienen (ernstige) problemen vroegtijdig te worden gesignaleerd en dient de juiste noodzakelijke jeugdhulp er onverwijld bij te worden gehaald. Dit betekent dat de zorgaanbieders van gespecialiseerde jeugdhulp meer en eerder worden betrokken ten behoeve van versterking van het voorveld.

Dit uit zich ook in het versterken van het voorliggend veld en de preventieve jeugdhulp zelf. De generalist in het sociaal team en de medewerker van de jeugdgezondheidszorg kan waar mogelijk zelf (be)handelen, maar voelt zich tijdig ondersteund vanuit specifieke expertise wanneer nodig. De generalist houdt zicht op de geboden specialistische jeugdhulp en zorgt voor de afronding. Het werken met een gezamenlijke methodiek voor professionals (Positief opgroeien Drenthe) helpt hierbij. Ook de gezamenlijkheid in taal, zoals het instellen van de interventieniveaus 1- 8, draagt bij aan de gewenste uitwisseling. In 2014 is hiermee een start gemaakt, als vervolg op eerdere ontwikkelingen.

2015-2016:

- Versterken ouders/opvoeders en professionals in scholen, buurten, sportverenigingen en andere leefmilieus door cursussen, opleiding en deskundigheidsbevordering.
- Versterken stimulerende opvoedingsomgeving door uitrol van de methodiek 'Positief opgroeien Drenthe'.
- Jeugdhulpaanbieders leggen de verbinding tussen preventieve ondersteuning en jeugdhulp.

2.3 We voeren hulp nabij

Zoals eerder vermeld wordt een omslag gemaakt waarbij onze inwoners waar nodig gestimuleerd worden om hun eigen mogelijkheden te benutten en gebruik te maken van de mogelijkheden die hun omgeving biedt. Professionele jeugdzorgaanbieders dienen zich meer in te zetten om deze 'samenredzaamheid' te bevorderen en op integrale wijze ondersteuning te bieden. Nadrukkelijk wordt gekeken naar de verbindingen en mogelijkheden van initiatieven in de vier leefgebieden.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De inwoners en de menselijke maat staan centraal en de kwaliteit van zorg is leidend.
- Toegankelijk en bereikbaar pakket aan voorzieningen voor iedereen.
- Zorg wordt georganiseerd zo dicht mogelijk bij de mensen: "de hulpverleners moeten bewegen in plaats van de inwoners".

2015-2016:

- Versterken samenwerken met informele voorveld.

2.4 Transitie en transformatie (de korte en de lange termijn)

In paragraaf 2.1 t/m 2.3 staan de basisingrediënten beschreven van de transformatie van de jeugdzorg. Op 1 januari 2015 vindt de formele transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten plaats. De RTA-periode (twee jaar vanuit het Regionaal Transitie Arrangement Jeugd) kan feitelijk gezien worden als een transitiefase tot en met 2016. Deze periode wordt benut om te komen tot een toekomstbestendige uitvoering van de Jeugdwet in het licht van het gehele sociale domein, zo dicht mogelijk bij de jeugdigen en opvoeders.

2015-2016:

- Deze twee jaar worden benut om te komen tot een toekomstbestendige uitvoering van de Jeugdwet, zo dicht mogelijk bij de jeugdigen en opvoeders.

3. Uitvoering beleid op hoofdlijnen

(Wet artikel 2.2. lid 2b-e)

Dit hoofdstuk beschrijft de beleidskaders voor de uitvoering van de Jeugdwet. Een deel van deze kaders vloeit voort uit de wetgeving en eerdere besluitvorming op Drents- dan wel BOCE-niveau. In een periode van twee jaar wordt ervaring opgedaan met de uitvoering van de Jeugdwet, met als doel een optimale afstemming en integratie van jeugdhulp binnen het sociaal domein.

3.1 Integratie Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in het sociaal team

Sociale teams

In de gemeente Borger-Odoorn wordt vanaf 2015 de maatschappelijke dienstverlening georganiseerd in vier leefgebieden, te weten: Nieuw-Buinen, De Monden, Borger en Odoorn/Exloo. Doelstelling is dat dat er ten aanzien van de toegang tot maatschappelijke dienstverlening een goed werkend systeem door middel van sociale teams is. De uitvoering van de professionele dienstverlening vindt plaats in de dorpen en wijken, waar eerst wordt ingezet op samenredzaamheid, de informele zorg. De sociale teams zullen onder een nieuw op te richten organisatie vallen.

De uitvoering van de Jeugdwet is onderdeel van deze maatschappelijke dienstverlening en is derhalve vanaf 2015 ook georganiseerd in de vier gebieden. Er wordt samengewerkt in teams waarbinnen preventieve jeugdhulp en jeugdhulp vertegenwoordigd zijn. Deze teams spelen een belangrijke rol ten aanzien van vroegtijdige signalering van problemen.

CJG: huidige situatie

Het huidige CJG bundelt de lokale/gemeentelijke functies en taken op het gebied van gezondheid, opgroeien en opvoeden. De wettelijke basis hiervoor ligt in de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In de gemeente Borger-Odoorn bestaat het CJG uit een samenwerking tussen Jeugdgezondheidszorg (GGD Drenthe), Bureau Jeugdzorg Drenthe en welzijngroep Andes.

In het landelijk basismodel CJG staat dat het CJG de volgende functies moet bieden:

- de jeugdgezondheidszorg. Dit zijn de consultatiebureaus en GGD op scholen, met als kerntaken: het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0 tot 19 jaar. Dit bestaat uit een aantal onderdelen, namelijk: monitoring en signalering, inschatten zorgbehoefte, screening en vaccinaties, voorlichting, advies en begeleiding, beïnvloeden van gezondheidsbedreigingen en ten slotte zorg dragen voor een zorgsysteem, netwerken, overleg en samenwerking;
- de vijf preventieve taken op het terrein van opvoed- en opgroei-ondersteuning vanuit de Wmo. Te weten: het geven van informatie en advies, het (vroeg)signaleren van problemen, het verwijzen naar het lokale en regionale hulpaanbod, het bieden van licht pedagogische hulp en het coördineren van zorg voor jongeren en gezinnen (één gezin, één plan, één regisseur);
- een schakel met Bureau Jeugdzorg;
- een schakel met onderwijs, bijvoorbeeld via de zorg- en adviesteams.
- Daarbij richt het CJG zich op kinderen en jongeren van min 9 maanden tot 23 jaar, en hun ouders.

CJG: nieuwe situatie

De preventieve jeugdzorg, zoals die reeds onder gemeentelijke verantwoordelijkheid valt (uitgevoerd door het Centrum voor Jeugd en Gezin), zal integreren in het sociaal team en worden uitgevoerd in de vier leefgebieden. Het CJG zal dus niet in haar huidige vorm blijven bestaan. Dit leidt er toe dat de volgende CJG taken in de sociale teams geïntegreerd zullen moeten worden:

- Indicatiepunt jeugd: een door de gemeente gemandateerd overleg/persoon die jeugdzorg indicaties van niveau 5 t/m 8 mag afgeven.

- Jeugdgezondheidszorg 0-19, inclusief de functie van CJG-Contactpersoon.
- CJG aanbod (licht pedagogische hulpverlening); bijvoorbeeld sociale vaardigheidstrainingen, KIES, Jeugdmaatschappelijk werk, HomeStart, Praten met kinderen, NLP jongerentraining.
- Koppeling casemanagement aan sociaal team (voormalig Bureau Jeugdzorg) inclusief de functie van veiligheidscoördinatie.
- Regionale activiteiten: telefonische bereikbaarheid en coördinatie, website etc. en coördinatie van trainingen.
- Aansturing op Positief opvoeden Drenthe (POD) en VOD (Veilig opgroeien Drenthe), Professionele leergemeenschappen, Drentse Verwijs Index.
- Competenties sociaal werkers en regisseurs in de sociale teams op het gebied van Positief Opgroeien Drenthe en veiligheid.
- Vrij toegankelijk inzetten POD niveau 4.
- Borging van kennis en expertise op het gebied van jeugd in het sociaal team.

2015-2016:

- Op basis van praktijkervaring in de periode tot 1 januari 2015, zal de jeugdhulp worden geïntegreerd in het sociaal team. Hiermee zal een einde komen aan de netwerkorganisatie Centrum voor Jeugd en Gezin.

3.2 Voorzieningen en toegang tot preventie en jeugdhulp

Interventieniveaus

Het aanbod jeugdhulp is in samenhang georganiseerd overeenkomstig de Jeugdwet. De uitgangspunten en de methodiek van Positief opvoeden Drenthe (POD) zijn het fundament van dit samenhangende aanbod.

- a. De preventie, de vrij toegankelijke voorzieningen en niet vrij toegankelijke voorzieningen worden aangeboden via integraal afgestemde interventieniveaus, waarbij alle betrokken organisaties kennis hebben van het aanbod op elk niveau en ingeschakeld worden om de eigen expertise in te brengen op elk niveau.
- b. Het aanbod aan jeugdhulp van de interventieniveaus 1 t/m 4 betreft de preventie en de vrij toegankelijke voorzieningen. Deze ondersteuning wordt verzorgd door professionals die gebiedsgericht en integraal werken binnen het sociaal domein.
- c. De niet vrij toegankelijke voorzieningen in de jeugdhulp die via een beschikking geboden worden op de interventieniveaus 5 t/m 8. De professionals die deze ondersteuning bieden, hebben altijd afstemming met de ondersteuning die via preventie en vrij toegankelijke jeugdhulp is geboden.
- d. In het aanbod aan jeugdhulp wordt zorg gedragen voor aanbod voor doelgroepen met zeer specialistische ondersteuningsvragen en wordt rekening gehouden met persoonlijke kenmerken en levensovertuiging.

De preventie en de jeugdhulp wordt vorm en inhoud gegeven via acht interventieniveaus, die inhoudelijk met elkaar verbonden zijn door de gedeelde uitgangspunten en visie. De preventie wordt geboden via de interventieniveaus 1 en 2. Interventieniveau 1 betreft de universele preventie die zich richt op alle ouders en professionals die geïnteresseerd zijn in informatie over opvoeden en opgroeien. Bij selectieve preventie staat een specifieke vraag van ouders en jeugdige centraal over het gedrag dan wel de ontwikkeling. Bij de ondersteuning op interventieniveau 3 gaat het om beginnende opvoedproblemen of zorgen over de ontwikkeling van hun kind bij ouders, of om ondersteuningsvragen van kinderen en jongeren bij het opgroeien. Ouders met kinderen met ernstiger gedragsproblemen, die geholpen zijn met een korte gerichte training of hulpaanbod maken gebruik van de generieke hulpverlening op interventieniveau 4. De professional die vanaf interventieniveau 4 ondersteuning biedt, wordt ingeschakeld door de professional van interventieniveau 3.

Bij het vaststellen welke ondersteuning aanvullend nodig is, en of deze geboden kan worden via generieke hulpverlening dan wel dat jeugdhulp die via een beschikking ingezet kan worden, nodig is, vindt een brede afweging plaats vanuit de werkwijze binnen het sociaal domein 'één gezin/huishouden, één plan, één regisseur'. De eventuele inspanningen die vanuit het onderwijs gedaan worden, maken hier eveneens onderdeel van uit.

Vanaf interventieniveau 5 wordt jeugdhulp geboden die niet vrij toegankelijk is. Het betreft individuele voorzieningen, waarvoor een beschikking nodig is. Interventieniveau 5 betreft de ambulante behandeling of hulpverlening en interventieniveau 6 is de intensievere ambulante behandeling of hulpverlening. Op de interventieniveaus 7 en 8 wordt de jeugdhulp verzorgd voor kinderen met zeer ernstige gedrags- en/of ontwikkelingsproblemen, waarbij de jeugdigen overdag dan wel 24-uurs opvang krijgen.

Samen met de ouders en indien mogelijk de jeugdige zelf wordt besproken welke ondersteuning nodig is, en of deze ondersteuning een individuele voorziening betreft. Na het vaststellen van de individuele voorziening is het mogelijk deze via zorg in natura dan wel via een persoonsgebonden budget te laten uitvoeren.

MDO jeugd (indicatiepunt)

Binnen het sociaal team wordt de lopende casuïstiek besproken. Door de (toekomstige) MDO (Multi Disciplinair Overleg) voorzitter hierbij aanwezig te laten zijn kan er snel ingeschat worden of de betreffende casus binnen het sociaal team opgepakt kan worden, of er mensen vanuit het sociaal team+ bijgehaald moeten worden of dat de casus besproken moet worden in het MDO jeugd. De MDO voorzitter zit ook het MDO jeugd voor, dit indicatiepunt is gemeentelijk of subregionaal georganiseerd (dus één indicatiepunt jeugd in de gemeente of Zuidoost Drenthe). Doordat de MDO voorzitter zowel bij het sociaal team als het indicatiepunt jeugd aanwezig is wordt voorkomen dat casuïstiek te lang blijft 'hangen' en wordt er in samenhang gewerkt. De probleemhouder (lid sociaal team) zal aanwezig zijn bij het MDO jeugd.

In het MDO jeugd zitten in ieder geval de volgende disciplines:

- MDO voorzitter
- Jeugdarts
- Jeugdverpleegkundige
- (Jeugd)maatschappelijk werker
- Consulent (deskundige) voor kinderen en/of ouders met een verstandelijke beperking
- Casemanager
- (YNN)
- (Leerplichtambtenaar)

Vanuit het MDO jeugd kan er tot en met interventieniveau 6 worden bijgehaald (geïndiceerd), casemanagement worden ingezet of kan er ondersteuning/advies worden geboden aan de probleemhouder/sociaal team.

Als er wordt ingeschat (bij aanmelding) dat de oplossing waarschijnlijk gevonden zal worden in interventieniveau 7 of 8 kunnen er op afroep disciplines aan het MDO jeugd worden toegevoegd, te weten:

- Kinder- en jeugdpsychiater
- Kinder- en jeugdarts
- Gedragwetenschapper
- Raadsonderzoeker

Er moet worden onderzocht op welke schaal dit georganiseerd gaat worden; mogelijk in samenwerking met Coevorden en Emmen.

2015-2016:

- De toegang tot preventie en jeugdhulp zal plaatsvinden door middel van het sociaal team / MDO Jeugd.
- In de komende twee jaar wordt het aanbod aan preventie, vrij toegankelijke voorzieningen en niet vrij toegankelijke voorzieningen (de zogenoemde individuele voorzieningen die via een beschikking worden aangeboden) meer integraal op elkaar afgestemd.

3.3 Toewijzingsbeschikking naar niet vrij toegankelijke jeugdhulp

Op basis van een toewijzingsbeschikking kan een jeugdige niet vrij toegankelijke hulp ontvangen. De voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling zijn op basis van de verordening Jeugdhulp nader vastgelegd in regels. Deze bevoegdheid is extern en onafhankelijk belegd via mandatering van deze bevoegdheid aan professionals. De functionarissen belast met deze taken werken in of nabij de sociale teams. Voor de periode 2015-2016 voorziet de gecertificeerde JB/JR-instelling in faciliterend werkgeverschap voor deze medewerkers.

2015-2016

- In 2015 willen we zoveel mogelijk één geïntegreerde vorm van toewijzing in het sociale domein hebben.
- In 2016 zal worden bepaald hoe het werkgeverschap van bovengenoemde functionarissen na 2016 wordt geregeld.
- De periode 2015-2016 willen we gebruiken om te komen tot één integrale beschikking op het gebied van individuele voorzieningen voor het hele sociaal domein.

3.4 Jeugdbescherming / Jeugdreclassering (JB/JR)

Er is een noordelijke (Drents-Groningse) organisatie voor de uitvoering van JB en JR. Deze gecertificeerde instelling voert alle uitgesproken maatregelen (voogdij, gezinsvoogdij, jeugdreclassering, dubbele maatregel, v-ots¹) voor jeugdigen uit Borger-Odoorn uit. Tevens wordt er samengewerkt binnen de zogenoemde Veiligheidsregio met de partners in de veiligheidsketen jeugd: Raad voor de Kinderbescherming, politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidshuis en AMHK. Zo is er (per eind 2014) een samenwerkingsprotocol over het doen van verzoek tot onderzoek en uitvoeren van onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Er is een inhoudelijke verbinding bij de uitvoering van taken JB en JR (dwang) en het gespecialiseerd casemanagement (drang). Dit houdt in dat de medewerkers die zijn belast met taken JB/JR herkenbaar aanwezig zijn in of nabij de sociale teams en pro actief samenwerking zoeken met de betreffende sociale teams en het AMHK.

Er wordt uitvoering gegeven aan alle onderdelen van het landelijk beleidsprogramma Beter Beschermd, dit betreft:

- het realiseren van de kwaliteitsverbetering van de gezinsvoogdij volgens het Deltaplan;
- het werken volgens de richtlijnen van de werkwijze nieuwe voogdij.

2015-2016:

- Het op gemeentelijk niveau uitvoering geven aan JB/JR.
- Het op basis van evaluaties in de loop van 2016 verkennen hoe de uitvoering van JB/JR vanaf 2017 plaatsvindt.

3.5 AMHK

Het Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK) voert een aantal wettelijke taken en bevoegdheden uit die niet overdraagbaar zijn en daarmee bepalend voor de taakuitoefening van het AMHK. Het betreft onder andere het zonder toestemming van betrokkenen meldingen ontvangen en vastleggen, informatie uitwisselen, overleg plegen, informanten raadplegen en onderzoek doen.

---

¹Voorlopige onder toezicht stelling

Medio 2014 is door de twaalf Drentse gemeenten het besluit genomen dat het AMHK voor een periode van vier jaar als additionele taak wordt uitgevoerd door de GGD. De uitvoering vindt op gemeentelijk niveau plaats in het gebiedsgericht werken, waarbij er integrale afstemming is op het sociaal domein, zodat de werkwijze één gezin, één plan en één regisseur geborgd is. Het AMHK is een uitvoeringsonderdeel dat aansluit bij de regiovisie Veilig Thuis Drenthe. Naast de wettelijke taken doet het AMHK ook aan advies en consult, training en deskundigheidsbevordering (expertisecentrum).

2015-2016:

- Beleid gericht op de uitvoering van de werkzaamheden door het AMHK op gemeentelijk niveau met integrale afstemming binnen het sociaal domein.
- Het AMHK zal steeds nadrukkelijker met de functies advies, consultatie en deskundigheidsbevordering gericht zijn op het versterken van het lokale werkveld.

3.6 Samenwerking

Bij de uitvoering van de Jeugdwet in de vier leefgebieden is er oog voor het feit dat de gemeente Borger-Odoorn onderdeel uitmaakt van de regio, zowel op BOCE-schaal als in Drents verband. Waar dit relevant is wordt een regionale samenwerking georganiseerd. Het gaat dan zowel om verplichte bovengemeentelijke samenwerking, als om samenwerkingsvoordelen met betrekking tot efficiëntiewinst en kennisdeling. In de beleidsontwikkeling zetten we in op afstemming en samenwerking met de gemeenten Emmen en Coevorden. De uitvoering van de jeugdhulp (niet-vrij toegankelijke jeugdzorg) is op basis van het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) in 2015 en 2016 georganiseerd met de overige elf gemeenten van de jeugdzorgregio Drenthe. In dit verband wordt er samengewerkt op ambtelijk- en bestuurlijk niveau volgens een afgesproken overlegstructuur. Daarnaast is er gekozen voor een lichte vorm van intergemeentelijke samenwerking in de vorm van penvoerderschap voor inkoop (Hoogeveen) en financiën (Emmen).

De door het rijk bepaalde verplichtingen over de schaalgrootte van bepaalde vormen van jeugdhulp als jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorg plus worden nagekomen in dezelfde samenwerking met de andere Drentse gemeenten; alsook op Noord-Nederlandse schaal. Op deze wijze kunnen weinig gebruikte, maar wel noodzakelijke specialistische voorzieningen in stand worden gehouden.

Bij de uitvoering van de Jeugdwet is, zoals dit nu ook al het geval is, een gezamenlijke aanpak met maatschappelijke partners een uitgangspunt. In oktober 2013 is het RTA ondertekend, waarin de afspraken voor de continuïteit van zorg zijn vastgelegd door de twaalf Drentse colleges en de huidige jeugdzorgaanbieders en –financiers. Daarnaast is door alle ondertekende partijen ingestemd met het concreet vorm en inhoud geven aan het versterken van de preventie en het terugdringen van de kosten aan de zorg voor jeugdigen en hun ouders/verzorgers.

2015-2016

- In 2016 besluit over jeugdzorgregio-samenwerking na de RTA-periode (in het bijzonder over de overlegstructuur; het penvoerderschap; en het in 3.7 genoemde profijt- en solidariteitsbeginsel).

3.7 Contractering

Het uitgangspunt voor het contracteren ten behoeve van de RTA-periode is het zorg dragen voor de continuïteit van de jeugdhulp aan de jeugdigen die reeds in zorg zijn. Om deze reden is gekozen om rust te creëren in het roerige jeugdveld voor het realiseren van een optimale transitie en daarnaast de transformatie verder in gang te zetten. Het is van belang om tijd te nemen voor de nieuwe werkelijkheid en te borgen dat er passende jeugdhulp beschikbaar is voor de jeugd in onze gemeente.

Als contracteringsmodel is gekozen voor een model waar de gemeenten een contract hebben met één of twee hoofdcontractanten per domein van jeugdhulp.

Gezien het korte tijdsbestek is de huidige domeinindeling gehanteerd: de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) gefinancierd via de zorgverzekeringswet; de (licht) verstandelijk beperkten (LVB) gefinancierd via de AWBZ; en de opvoed- en opgroei-ondersteuning en JB/JR, de provinciaal gefinancierde zorg.

Daarnaast werken binnen de huidige AWBZ-gefinancierde zorg en de zorg die via de zorgverzekeringswet wordt gefinancierd kleine zorgaanbieders en vrijevestigden. Het gaat om een grote groep aanbieders. Niet met elke aanbieder kan een contract worden gesloten, om die reden is er voor gekozen dat de vrijevestigden zich verenigen in een collectiviteit, bijvoorbeeld in de vorm van een vereniging. Er wordt dan een contract afgesloten met deze vereniging waar vrijevestigden zich aan hebben verbonden.

De kostenverdeling tussen de Drentse gemeenten vindt plaats op basis van het solidariteits- en profijtbeginsel. Voor de in hoofdstuk twee genoemde interventieniveaus 4 en 5 wordt het profijtbeginsel gehanteerd. Voor de interventieniveaus 6, 7 en 8, crisisinterventie en pleegzorg wordt het solidariteitsbeginsel gehanteerd.

2015-2016

- Het zorg dragen voor de continuïteit van zorg en het bieden van jeugdhulp aan de ouders/verzorgers en jeugdigen die deze ondersteuning nodig hebben binnen het beschikbare budget.
- Het op basis van de monitoring een besluit nemen over de manier van kostenverdeling (solidariteits- en profijtbeginsel) en contractering na 2016.

3.8 Monitoring

Ten behoeve van monitoring is een goede nulmeting nodig. Op basis van onder meer beschikbare gestandaardiseerde gegevens is een eerste analyse gemaakt per gebied. In september 2014 wordt door de twaalf samenwerkende gemeenten een factlab georganiseerd, waaraan elke organisatie deel moet nemen om voor contractering van jeugdhulp in aanmerking te kunnen komen. Met deze informatie is er zicht op het aantal jeugdigen in zorg in de gemeente Borger-Odoorn, per gebied, en welke instellingen deze zorg verlenen.

Ondanks dat er nog onduidelijkheden zijn over de aantallen jeugdigen in zorg en per gemeente vormt dit beleidsplan het kader waarbinnen uitvoering wordt gegeven aan de Jeugdwet. Deze ontwerpversie heeft een dynamisch karakter. Waar mogelijk en relevant worden in september nadere aanvullingen en gegevens ingevoegd ten behoeve van de behandeling in de gemeenteraad in oktober dit jaar.

Met betrekking tot de te hanteren indicatoren wordt het beperken tot een aantal kernindicatoren als uitgangspunt gebruikt.

2015-2016

- Monitoring RTA doelen vertalen in vier leefgebieden.
- Monitoren op interventieniveau.
- Aan de hand van monitoring 2015 bepalen inzet 2017.

3.9 Cliëntenbeleid

Voor het realiseren van een goede aansluiting van de ondersteuning bij de situatie in het gezin is het vorm en inhoud geven aan het cliëntenbeleid van belang. Cliëntenbeleid betreft cliëntondersteuning en cliëntenparticipatie. De gemeente vervult hierin een verantwoordelijkheid en de uitvoerende instellingen ook. De gemeente draagt zorg dat de inwoners ondersteuning kunnen krijgen door informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie. Dit wordt vorm gegeven via de gebiedsgerichte en integrale aanpak op het sociaal domein. Ook de cliëntenparticipatie wordt voor de drie decentralisaties georganiseerd, waarbij verkend wordt hoe de huidige overlegstructuren hierin een plek kunnen krijgen.

Daarnaast is vertrouwenswerk verplicht gesteld in artikel 2.5 van de Jeugdwet. Gemeenten hebben daarmee de opdracht gekregen er voor te zorgen dat jeugdigen, hun ouders en pleegouders een beroep kunnen doen op een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Deze onafhankelijke vertrouwenspersoon dient uitsluitend het belang van een jeugdige cliënt. De verplichting om een onafhankelijk vertrouwenspersoon ter beschikking te stellen aan jeugdigen is een belangrijk instrument om de rechten van jeugdigen die onder de Jeugdwet vallen te waarborgen. In juni 2014 is landelijk besloten om het vertrouwenswerk collectief in te kopen via de VNG; hiertoe wordt een uitname uit het macrobudget Jeugd gedaan voor een periode van twee jaar.

Aan vertrouwenswerk worden vanaf 1 januari 2015 onder andere de volgende ontwerp- en kwaliteitseisen gesteld:

- 24-uurs bereikbaarheid voor jeugdigen (en hun ouders, pleegouders en familieleden);
- Meerdere communicatiekanalen (fysiek, telefonisch, e-mail, social media e.d.);
- Eén gezamenlijk 'meldpunt' (w.o. één landelijk telefoonnummer);
- Op vaste tijden beschikbaarheid en bereikbaarheid voor jeugdigen die verblijven in residentiële voorzieningen;
- Borging van kwaliteit van vertrouwenswerker;
- Innovatie in vertrouwenswerk om in te spelen op verschuiving naar ambulante hulpverlening in de jeugdzorg.

Belangenbehartiging aan pleeggezinnen is in bovenstaande niet geregeld. Stichting Pleegwijzer is een aantal jaar geleden ontstaan vanuit de behoefte aan een meer regionale aanpak in Drenthe voor ondersteuning en belangenbehartiging van pleeggezinnen. In lijn met het collectief financieren van het vertrouwenswerk voor een periode van twee jaar, wordt de belangenbehartiging van pleeggezinnen in Drenthe voor dezelfde periode ingekocht bij Stichting Pleegwijzer.

2015-2016

- Onderzoeken hoe cliëntparticipatie voor het hele sociale domein integraal vorm kan krijgen.
- In 2016 een besluit nemen over het organiseren en financieren van het vertrouwenswerk na 2016.

3.10 Passend Onderwijs

Op 1 augustus 2014 treedt de Wet Passend Onderwijs in werking. Doel van de Wet Passend Onderwijs is dat voor alle leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo passend mogelijk onderwijs wordt gerealiseerd. Het onderwijs krijgt ingaande het schooljaar 2014-2015 dan ook de zorgplicht voor deze leerlingen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs aan de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De samenwerkingsverbanden primair- en voortgezet onderwijs zijn verplicht in afstemming met de gemeenten een ondersteuningsplan op te stellen waarin onder andere aan deze zorgplicht vorm en inhoud wordt gegeven. Aan deze verplichting is door de samenwerkingsverbanden waar de scholen in de gemeente Borger-Odoorn deel van uitmaken al voldaan. In beide plannen is veel nadruk gelegd op de inzet van preventie.

Gemeenten zijn eveneens verplicht overleg te voeren over het beleid dat zij in het kader van de uitvoering van de Jeugdwet gaan voeren. Er wordt hiervoor aansluiting gezocht bij de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) Passend Onderwijs. De onderwijsvoorzieningen zijn gebaat met afspraken over de betrokkenheid van de door de gemeente gefinancierde opvoed- en opgroei-ondersteuning voor ouders en jeugdigen en de wijze waarop de toegang tot deze ondersteuning is georganiseerd. Dit betreft preventie, vrij toegankelijke jeugdhulp en niet vrij toegankelijke jeugdhulp.

Binnen de eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid en autonomie wordt gestreefd naar eenduidige afspraken met de schoolbesturen in de samenwerkingsverbanden primair- en voortgezet onderwijs. Gemeenten zullen binnen hun eigen verantwoordelijkheid en autonomie streven naar die eenduidige afspraken.

Gespecialiseerde dyslexiezorg

In overleg met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (en de MBO's) zal worden bepaald op welke wijze de bestaande verwijsstructuur naar de gespecialiseerde dyslexiezorg ingevuld gaat worden. Van belang is dat enerzijds de toegang goed geregeld wordt (zodat passende zorg wordt verleend, maar ook budgettaire kaders gehanteerd worden) en anderzijds een dekkend aanbod wordt verzorgd voor kinderen, ouders en scholen.

De aanbieders van dyslexiezorg in Drenthe zijn gestart met een gezamenlijk overleg. De bestaande bekostigingstitel DBC's (Diagnose Behandel Combinaties) wordt in stand gehouden: de eisen, voorwaarden en kaders voor de gespecialiseerde dyslexiezorg zijn daarmee duidelijk en hanteerbaar vastgesteld.

Over de rol van de schoolbesturen, van gemeenten en over de te hanteren tarieven worden afspraken gemaakt.

CONCEPT

Artikel 2.2 Jeugdwet

1. De gemeenteraad stelt telkens periodiek een plan vast dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college te nemen beslissingen betreffende preventie en jeugdhulp, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.
2. Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende preventie, jeugdhulp, de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en geeft daarbij in ieder geval aan:
  - a. wat de gemeentelijke visie en doelstellingen zijn van dit beleid;
  - b. hoe dit beleid zal worden uitgevoerd in samenhang met de verantwoordelijkheid van het college inzake het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
  - c. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen, hoe gemeten zal worden of deze resultaten zijn behaald en welke outcomecriteria gehanteerd worden ten aanzien van jeugdhulp-aanbieders en gecertificeerde instellingen;
  - d. hoe het college uitvoering zal geven aan artikel 2.7, tweede lid, en hoe wordt gewaarborgd dat de jeugdhulpaanbieder voldoet aan de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling, gesteld bij of krachtens artikel 4.1.1, tweede lid, juncto 4.1.5, eerste lid, en
  - e. op welke wijze de gemeenteraad en het college zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.
3. Het plan wordt, voor zover het de afstemming van en effectieve samenwerking met het onderwijs betreft, niet vastgesteld dan nadat over een concept van het plan op overeenstemming gericht overleg heeft plaatsgevonden met het samenwerkingsverband, bedoeld in artikel 18a van de Wet op het primair onderwijs en het samenwerkingsverband, bedoeld in artikel 17a van de Wet op het voortgezet onderwijs. Het overleg met deze samenwerkingsverbanden vindt plaats overeenkomstig een procedure, vastgesteld door het samenwerkingsverband en het college van de gemeente of gemeenten. De procedure bevat een voorziening voor het beslechten van geschillen.

CONCEPT

Bijlage 2 Taken CJG

CJG taak	Stand van zaken	Te nemen besluiten	Planning
Indicatiepunt jeugd (MDO jeugd)	Voorstel MDO jeugd naast ST's is akkoord. Uitwerking moet nog plaatsvinden.	Organisatie indicatiepunt jeugd gemeentelijk of subregionaal?	ZSM
Jeugdgezondheidszorg	Zitten in ST+, binnenkort evaluatie met GGD, afspraken moeten nog vastgelegd/geborgd worden.	Op dit moment geen. Indien dit een knelpunt wordt zal gemeente zich moeten uitspreken.	Voor 1 januari 2015
Integratie CJG aanbod <ul style="list-style-type: none"> • HomeStart • Jeugdmaatschappelijk werk • Zorgstructuur primair onderwijs (CJG-CP) • Praten met kinderen • SOVA • KIES • NLP jongerentraining • Meidentraining • Bereikbaarheid • Vroeg Erbij (blijven) 	Subsidie loopt via CJG.	In 2015 nog naar CJG? Waar breng je subsidie(daarna) onder? Moederorganisatie? ST? Regionale subsidie? Hoe koppel/integreer je aanbod in ST?	Voor 1 okt 2014 In de loop van 2015 Voor 1 januari 2015
Koppeling Casemanagement – ST / veiligheidscoördinatie	Werkgeverschap is t/m 2016 belegd bij Noord2.	Hoe wil je casemanagers koppelen aan ST? 1 ^e schil of 2 ^e schil? Welke rol krijgen ze?	ZSM
Regionale activiteiten <ul style="list-style-type: none"> • Telefonische bereikbaarheid+ coördinatie • Website/twitter/fb • Coördinatie trainingen 	Afhankelijk van Emmen en Coevorden. Nog geen duidelijkheid over voortgang, waarschijnlijk blijft het in 2015 nog hetzelfde.	<ul style="list-style-type: none"> • Blijven we deze zaken regionaal organiseren? • Zo ja: wie gaat dat coördineren? • Regionale subsidie voor deze onderdelen? 	Uitgaande van voortgang in 2015: voor 1 juni 2015.
Aansturing op: <ul style="list-style-type: none"> • POD/VOD • PLG's • DVI Aanspreekpunt voor ketenpartners.	Ligt op dit moment bij coördinator CJG.	Hoe gaat de aansturing van ST's plaatsvinden? Dan overdragen.	Voor 1 juni 2015
Competenties sociaal werkers en regisseurs op gebied van Positief Opgroeien Drenthe en veiligheid	Er ligt een scholingsplan voor ST Nieuw-Buinen. Zal gemaakt moeten worden voor andere teams zodra samenstelling bekend is.	Ga je gericht sturen op competenties bij andere ST's of niet?	Voor 1 oktober 2014

POD niveau 4 vrij toegankelijk maken	Wordt momenteel als pilot opgepakt. Invoering na zomer.	Afhankelijk van pilot: wie mandateert gemeente om POD4 er rechtstreeks bij te halen (in ST)?	Voor 1 januari 2015
Borging kennis en expertise binnen ST op gebied van jeugd.	Zal in 2015 een plan voor gemaakt moeten worden.		In de loop van 2015

CONCEPT

Bijlage 3   Overzicht contracten en subsidierelatie sociaal domein

Naam	Contract?	Einddatum	Opzegtermijn	Wanneer actie?
Alg. Voedselbank Zuidoost-Drenthe	Subsidie, corsanr. 13.27471	01-01-2015	nvt	nvt
55+ groep Klijndijk	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	Subsidie, corsanr. 11.27501	31-12-2014	nvt	na 2014 zal verder gekeken worden
Andes/Tinten welzijnsgroep	Corsanr. 13.13453	Einde schooljaar 2012/2013	nvt	waarschijnlijk is deze niet meer van toepassing
Andes/Tinten welzijnsgroep	Subsidie, corsanr. 14.10914		nvt	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	Beschikking, corsanr. 12.22806	31-12-2013		waarschijnlijk is deze niet meer van toepassing
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	Beschikking, corsanr. 12.21376	31-12-2013	nvt	per 1-1-14 zou evaluatie plaatsvinden
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Andes/Tinten welzijnsgroep	Corsanr. 10.01522	2009?	niet bekend	niet bekend
Andes/Tinten welzijnsgroep	niets in database of corsa			
Antheos	niets in database of corsa			
Aubisque	Contract corsasnr. 13.20299	13-09-2014	niet bekend	niet bekend
Bejaardenkring Exloo	niets in database of corsa			
Bejaardensoos TOG	niets in database of corsa			
Christelijk Jeugdwerk De Herberg	Subsidie, corsanr. 1326052			
Commissie Speelweek 2e Exloermond	niets in database of corsa			

COMTAX Taxi-service	Contract corsn. nr. 12.20719	31-12-2014	3 maanden	01-10-2014
Conod, Ver. Chr. Ond. Noord- en Oos	Subsidie corsn. nr. 14.00565	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Conod, Ver. Chr. Ond. Noord- en Oos	niets in database of corsa			
De Vier Gewesten BV	Contract corsn. nr. 13.15154	medio december 2015	niet bekend	niet bekend
De Vier Gewesten BV	Contract corsn. nr. 13.15154	einde schooljaar 2015/2016	niet bekend	niet bekend
Dierenbescherming Assen e.o.	niets in database of corsa			
Dorpshuis De Miet (SVO)	niets in database of corsa			
Drenthe College		01-01-2015		
EHBO Valthermond	Corsn. nr. 14.07050	2013?	niet bekend	niet bekend
Emco groep	Gemeenschappelijke regeling	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Fidarda	wel doc's in corsa, maar onduidelijk welke relevant (14.00511, 14.00555, 14.00585, 14.10764, 14.11811, 14.12305, 14.12311, 14.12970)	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Fidarda	niets in database of corsa			
Forseti Concordis Groep	niets in database of corsa			
Galm vereniging Borger-Odoorn	Beschikking, corsn. nr. 14.08970	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	nvt	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Gemeente Emmen	niets in database of corsa			
Gemeente Emmen	Deelovereenkomst	01-01-2015	in overleg	tweede half jaar
Gemeente Emmen	Deelovereenkomst	01-01-2015	in overleg	tweede half jaar
Gemeente Emmen	niets in database of corsa			
Gemeente Emmen	Deelovereenkomst	01-01-2015	in overleg	tweede half jaar
Gemeente Tynaarlo	overeenkomst, corsn. nr. 14.06193	02-03-2015	eindigt van rechtswege	nvt
Gemeentelijke Kredietbank	overeenkomst, corsn. nr. 10.20292	31-12-2014	3 maanden	voor 01-10-2014
GGD Drenthe	Beschikking	31-12-2014	N.v.t.	Afh. van integratie in sociaal team
GGD Drenthe	niets in database of corsa			

GGD Drenthe	Corsanr. 10.214441	zomer 2014	niet bekend	niet bekend
Halt Noord-Nederland	Beschikking	31-12-2014	N.v.t.	N.v.t.
Hervormd Geref. Jeugdvw. Nw-Buinen	niets in database of corsa			
Humanitas afdeling Emmen	Subsidie, corsanr. 14.09253	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Icare Midden Drenthe B.V.	niets in database of corsa			
Interkerk. Jgd-en Jongerenw. Borger	Subsidie, corsanr. 14.08709	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Isatis BV	Contract corsanr. 14.12314	01-01-2015	niet bekend	niet bekend
Jeugdcultuurfonds	beschikking	01-01-2015	ja	01-07-2014
Jeugdraad PKN-gemeente Exloërmond	Subsidie, corsanr. 14.09089	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Jeugdsoos Klijndijk	Subsidie, corsanr. 14.08431	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Jeugdsoos Nieuw-Buinen	niets in database of corsa			
Jeugdsportfonds Drenthe	Subsidie	01-01-2015	N.v.t.	01-07-2014
Jeugdwerk Buinerveen	Subsidie, corsanr. 14.08159	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Jeugdwerk Drouwenermond	Subsidie, corsanr. 12.16787	2013	N.v.t.	N.v.t.
Kinderwerk Nieuw-Buinen	niets in database of corsa			
Kluwer-Schulinck b.v.	niets in database of corsa			
Koepel Wmo-raden	niets in database of corsa			
Lefier ZuidoostDrenthe	niets in database of corsa			
Link2Control	Contract corsanr. 14.07251	26-03-2014	niet bekend	niet bekend
Maandag Interim Talent B.V.	ja meerdere in Corsa: 14.01981, 14.0529, 14.06843, 14.10356, 14.12460, 14.12599	niet bekend	niet bekend	niet bekend
MEE Drenthe	Subsidie, corsanr.	31-12-2014	nvt	nvt

	13.19050			
N.H./Ger.jeugdraad samen op weg	niets in database of corsa			
Noorderpoortcollege(afd.debiteuren)	niets in database of corsa			
Noorderpoortcollege(afd.debiteuren)	niets in database of corsa			
Otte J.	Overeenkomst, corsanr. 13.21729 en 13.27380	01-01-2015	niet van toepassing	niet van toepassing
Padvindergroep de Woudlopers	Subsidie, corsanr. 1409599	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Plaatselijk Belang Valthe (jeugdh.)	Subsidie, corsanr. 1409541	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Scouting Hunze Hikers	Subsidie, corsanr. 1409090	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
SGBO	Contract, corsanr. 1322282	eind 2015?	n.v.t.	n.v.t.
Slachtofferhulp Nederland Regio Noo	Subsidie, corsanr. 14.07521	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Sopacua-Sok J.J.F	niets in database of corsa			
Speel-o-theek Nw.B.	niets in database of corsa			
Speeltuyncommissie De Wenakker	niets in database of corsa			
Sport Drenthe	niets in database of corsa			
St. "Ons Dorpshuis" Valthe	niets in database of corsa			
St. De Afdraai(rond 60)	Subsidie, corsanr. 14.06761	eind 2014	nvt	nvt
St. De Afdraai(rond 60)	Subsidie, corsanr. 14.06761	eind 2014	nvt	nvt
St. De Afdraai(rond 60)	Subsidie, corsanr. 14.06761	eind 2014	nvt	nvt
St. De Bunermonder	Subsidie, corsanr. 14.09364	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.

St. De Kiel'n	Subsidie, corsanr. 14.09606	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St. De Kiel'n	Subsidie, corsanr. 14.09606	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St. Derdengelden obs de Aanloop	niets in database of corsa			
St. Dorpshuis Buinerveen	Subsidie, corsanr. 14.09871 en 14.09872	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St. Dorpshuis Buinerveen	Subsidie, corsanr. 13.15263	was voor 2013	N.v.t.	N.v.t.
St. Dorpshuis Buinerveen	Subsidie, corsanr. 13.10697	was voor 2013	N.v.t.	N.v.t.
St. Dorpshuis Drouwen	Subsidie, corsanr. 13.10597	was voor 2013	N.v.t.	N.v.t.
St. Dorpshuis Drouwenermond	niets in database of corsa			
St. Ouderenactiviteiten B/O	niets in database of corsa			
St. Peuterspeelzalen Borger-Odoorn	Subsidie, corsanr. 12.22306	was voor 2012/2013	N.v.t.	N.v.t.
St. Udik	Subsidie, corsanr. 14.07605	is voor 2014	N.v.t.	N.v.t.
St. Ruimte voor Onderwijs en Kinder	Contract, corsanr. 13.28847	is voor 2014	N.v.t.	N.v.t.
St. Streekbelangen	Subsidie, corsanr. 14.09610	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St. Streekbelangen	Subsidie, corsanr. 14.09610	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St. VluchtelingenWerk Noord Nederla	Contract, corsanr. 14.10805	31-12-2014	niet bekend	niet bekend
St. Welzijn Doven Drenthe	Subsidie, corsanr. 14.08536	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
St.Derdengelden MR de Mondenhoek	niets in database of corsa			
St.Derdengelden MR de Mondenhoek	niets in database of corsa			
St. Zaalruimte Drouwenerveen	Contract, corsanr. 14.06831	is voor 2014	N.v.t.	N.v.t.

STAMM CMO Drenthe	niets in database of corsa			
STAMM CMO Drenthe	niets in database of corsa			
STAMM CMO Drenthe	niets in database of corsa			
STAMM CMO Drenthe	Contract, corsanr. 13.15972	31-12-2013	nvt	nvt\
Stichting Dorpshuis Borger	niets in database of corsa			
Stichting Dorpshuis Borger	niets in database of corsa			
Stichting Dorpshuis Borger	niets in database of corsa			
Stichting Dorpshuis Borger	niets in database of corsa			
Stichting Jeugdsoos Borger	Subsidie, corsanr. 14.08018	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Stichting Mond-tot-Mond	Subsidie, corsanr. 14.09368	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Stichting O.P.O.	niets in database of corsa			
Stichting O.P.O.	niets in database of corsa			
Stichting O.P.O.	niets in database of corsa			
Stimulansz	niets in database of corsa			
Tafeltje Dekje Zandgedeelte	niets in database of corsa			
Tegen haar wil	Subsidie, corsanr. 14.07731	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Vereniging Dorpsbelangen Buinen	Subsidie, corsanr. 14.09521	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Vereniging van Ouderen Rondom Otie	niets in database of corsa			
Verslavingszorg Noord Nederland	Subsidie, corsanr. 1408710	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.

Wedeka	Gemeenschappelijke regeling	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
WEDEKA Bedrijven	Gemeenschappelijke regeling	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Wedeka BV	Contract			
Wedeka BV	Contract			
Wedeka BV	Contract			
Wieldraaijer BV Aanhangers	niets in database of corsa			
Woonservice Drenthe	Corsanr. 1208341??			
Zorggroep Tangenborgh	Subsidie, corsanr. 1408160	niet bekend of de beschikking al is toegekend voor 2015.	N.v.t.	Wordt jaarlijks aangevraagd.
Zilveren Kruis Achmea	Contract	31-12-2014	zes maanden	jaarlijks voor 1 juli

CONCER

Ondersteuning Wmo 2015

